

UTLENDINGSNEMNDA

UNE

Den 12.05.2005 ble det truffet avgjørelse i

- Sak:** DUF 1991 007090 06 – 001,002,003, 005, 006, 007, 008, 009, 010, 011, 013
- Nemndleder:** Terje Sjeggestad
- Klager:** Najumuddin Faraj Ahmad
07.07.1956
Irak
- Advokat:** Brynjar Meling
- Saken gjelder:** Klage over Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.02.2003 om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS) og tilbakekall av asylstatus, reisebevis, bosettingstillatelse og tidligere arbeids- og oppholdstillatelser.

Utlendingsnemnda har mottatt brev av 11.05.2005 fra Kommunal- og regionaldepartementet vedrørende Faraj Ahmad, Najmuddin. Brevet gjengis i sin helhet:

”Klage over vedtak om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS) - Klage over vedtak om tilbakekall av asylstatus, reisebevis, bosettingstillatelse og tidligere arbeids- og oppholdstillatelse - Borger av Irak - Faraj Ahmad, Najmuddin - F. 7.7.1956 - Alias Mullah Krekar - Instruks til Utlendingsnemnda om vedtak

Utlendingsloven § 38 første ledd første punktum lyder:

”Departementet kan instruere om lovtolkning og skjønnsutøvelse når det gjelder hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn, og om avgjørelsen av enkeltsak som innbefatter slike hensyn.”

I denne saken har departementet instruksjonsmyndighet fordi saken vedrører hensynet til rikets sikkerhet.

Instruksjonsretten er ikke avgrenset til de tilfellene der hensynet til rikets sikkerhet kan være utslagsgivende for resultatet. For at departementet skal kunne instruere er det tilstrekkelig at saken ”innbefatter” hensynet til rikets sikkerhet.

Når departementet først har instruksjonsrett om utfallet i en sak, kan departementet instruere om alle sider av saken, jf. at instruksjonsadgangen gjelder ”enkeltsak som innbefatter slike hensyn”. I denne saken står man formelt sett overfor flere vedtak. Imidlertid er det en sterk innbyrdes sammenheng mellom vedtakene slik at de er å betrakte som deler av samme ”enkeltsak”.

Jeg instruerer herved Utlendingsnemnda om å fatte avgjørelse i klagesaken vedrørende Faraj Ahmad, Najmuddin. Saken skal behandles av direktøren i egenskap av nemndleder. Utlendingsnemnda instrueres om å fatte følgende avgjørelse, der vedtakene utformes under ett, og gis følgende ordlyd:

”VEDTAK:

Klagen fra Faraj Ahmad, Najmuddin over Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03 tas ikke til følge. Klagerens plikt til å forlate riket suspenderes imidlertid inntil videre, og vil gjelde frem til departementet mener retur kan skje.

1. Sakens bakgrunn

Klageren ankom Norge som overføringsflyktning den 30.11.91. Ved vedtak av 13.4.92 la Utlendingsdirektoratet til grunn at klageren fylte vilkårene for å anerkjennes som flyktning, og innvilget ham asylstatus. Klageren dro tilbake til hjemlandet 10.05.92, mindre enn en måned etter at han ble innvilget asyl og reisedokument. Klageren har vært flere perioder i hjemlandet siden.

Klageren ble stoppet i grensekontrollen på Oslo lufthavn, Fornebu, den 23.3.93. Han opplyste da at han hadde oppholdt seg i Syria i ni måneder, og at ektefellen og tre barn skulle komme til Norge fra Syria dagen etter. De skulle ha vært i Syria i tre måneder.

Fornyelse av oppholds- og arbeidstillatelse ble gitt 2.4.93 frem til 13.4.94. Klageren søkte om bosettingstillatelse i 1994, men søknaden ble avslått av Utlendingsdirektoratet 9.1.95, da det ikke var dokumentert at klageren fylte vilkåret om tre års sammenhengende opphold i riket. Klageren ble samtidig forhåndsvarslet om tilbakekall av asylstaus. Direktoratet mente at klageren hadde vært i Irak.

Direktoratet besluttet 15.4.96 å henlegge sak om tilbakekall av asylstatus, da man mente man ikke hadde tilstrekkelige opplysninger til å fastslå at klageren hadde vært i hjemlandet. Ved to brev fra klagerens daværende advokat, samt i avhør av klageren, ble det opplyst at klageren ikke hadde vært i hjemlandet.

Klagerens oppholds- og arbeidstillatelse ble fornyet frem til 13.4.97 ved vedtak fra Oslo politidistrikt av 31.7.96. Klageren fremmet ny søknad om bosettingstillatelse 26.2.97. Klageren opplyste ikke noe om opphold i hjemlandet. Søknaden ble stilt i bero i påvente av avgjørelse av et uoppgjort straffbart forhold. Som følge av berostillelsen, ble klagerens arbeids- og oppholdstillatelse i vedtak av 29.5.97 fornyet frem til 13.4.98. Direktoratet innvilget klageren bosettingstillatelse i vedtak av 3.2.98.

Klageren fremmet søknad om norsk statsborgerskap 5.8.99. Klageren opplyste heller ikke her at han hadde vært i hjemlandet. Direktoratet avsto søknaden 6.9.00 fordi klageren ikke hadde tilstrekkelig botid i Norge, og fordi klageren på søknadstidspunktet oppholdt seg i utlandet.

Klagerens familie - ektefelle og tre barn - kom til Norge sammen med klageren, og ble innvilget asyl og oppholdstillatelse ved direktoratets vedtak av 13.4.92. Klageren og ektefellen har i tillegg fått ett barn i Norge. Ektefellen og de fire barna fikk norsk statsborgerskap 20.1.00.

Den 12.9.02 ble klageren forhåndsvarslet om tilbakekall av asylstatus og reisebevis, tilbakekall av bosettingstillatelse og arbeids- og oppholdstillatelse, samt om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem. Klageren oppholdt seg på dette tidspunktet i utlandet.

Merknader til forhåndsvarslet ble fremsatt i brev av 25.9.02, supplert ved brev av 7.10.02.

Ved Utlendingsdirektoratets avgjørelse av 19.2.03 ble det vedtatt å tilbakekalle klagerens asylstatus og reisebevis, bosettingstillatelse og tidligere arbeids- og oppholdstillatelse. Videre ble det fattet vedtak om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS). Vedtaket ble fattet etter instruks fra Kommunal- og regionaldepartementet i samsvar med direktoratets anbefalinger.

Vedtaket ble påklaget 23.2.03 og ble supplert ved brev av 1.3.03, 27.3.03, 1.8.03, 24.9.03, 17.3.04, 1.7.04 og 30.8.04.

Det er særlig to forhold som har gjort at klagebehandlingen har tatt lang tid. For det første at klageren har vært under etterforskning av Politiets sikkerhetstjeneste og senere Økokrim. Etterforskningen ble innledet 25.2.03, kort tid etter at direktoratets vedtak ble fattet. Straffesaken ble henlagt 15.6.04. For det andre skapte invasjonen av Irak og den påfølgende krigen som ble innledet 19.3.03 en annen situasjon med hensyn til retur enn den situasjonen som forelå da vedtaket ble truffet. Det ble ansett hensiktsmessig å avvete en viss stabilisering av sikkerhetssituasjonen i landet før utvisningsvedtaket ble gjenstand for klageavgjørelse.

Ved stevning av 1.9.04 ble Utlendingsdirektoratets vedtak påstått ugyldig. At det blir tatt ut stevning mens en klagesak er til behandling, innebærer parallelle prosesser. I klagebehandlingen er det, for å få et så bredt og korrekt beslutningsgrunnlag som mulig, også tatt hensyn til forhold som er anført i stevningen. Det skal imidlertid påpekes at klagebehandlingen og rettssaken er to atskilte prosesser. Klagen er behandlet etter de prinsipper som gjelder for klagebehandling, som innebærer full etterprøving av direktoratets vedtak og departementets tidligere instruks, også hva gjelder skjønnsutøvelsen. Klageren har både i klagen og i stevningen bedt om at en rekke dokumenter og kilder blir fremlagt. Kun det som er ansett som relevant for klagebehandlingen, er her tatt stilling til.

Den 3.3.05 oversendte direktoratet klagesaken til departementet med innstilling om at førsteinstansvedtaket opprettholdes. Innstillingen ble sendt til klageren 9.3.05. Klageren ble bedt om å fremsette eventuelle kommentarer og innsigelser til det nye faktiske materialet som har kommet til i saken etter at vedtaket ble truffet i første instans, samt til vurderingene i Utlendingsdirektoratets innstilling. Klageren ble også anmodet om å formidle eventuelle opplysninger som departementet ikke er kjent med. Det ble gitt frist til å komme med innspill til 4.4.05.

Ved brev av 11.4.05 fremmet klageren anførsler til direktoratets innstilling. Disse er tatt stilling til i klagebehandlingen.

Utlendingsdirektoratet har etter instruks fra Kommunal- og regionaldepartementet gitt utsatt iverksettelse frem til 1.8.05.

Avgjørelsen av klagesaken følger av instruks fra Kommunal- og regionaldepartementet.

Klageren fikk ved brev av 9.3.05 beskjed om at departementet ville gi direkte instruks til Utlendingsnemnda om vedtakets innhold dersom vedtaket skulle opprettholdes. Det er anført at dette innebærer at klageadgangen blir illusorisk ved at man i realiteten har hatt en avgjørelse truffet av departementet både i første instans og i klageinstansen, og at klagen må behandles av Kongen i statsråd. Det er anført at det vil være en saksbehandlingsfeil dersom Utlendingsnemnda velger å behandle klagen etter instruks fra departementet.

Utlendingsloven § 38 tredje ledd fastsetter at Utlendingsnemnda er klageinstans, og av § 38 første ledd følger at departementet har instruksjonsmyndighet også i klageomgangen. Det gjelder ingen formregler for hvordan departementet instruerer Utlendingsnemnda om avgjørelse av klagesak etter § 38. Av Den europeiske menneskerettighetskonvensjons tilleggsprotokoll nr. 7 følger det av art. 1 nr. 1 bokstav b at en utlending i utvisningssaker har krav på å få sin sak prøvd på nytt. Dette er i Explanatory Report til tilleggsprotokoll 7 presisert til at det er tilstrekkelig at det er samme organ som prøver saken på nytt, så lenge det foretas en reell ny vurdering.

I den videre drøftelsen behandles først om hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig, jf. pkt. 2, og deretter om det også er grunnlag for utvisning på grunn av overtredelse av utlendingsloven, jf. pkt. 3. Et vedtak om utvisning innebærer at klagerens tillatelser bortfaller, jf. utlendingsforskriften § 122 første ledd. I pkt. 2 og 3 behandles også innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS).

Tilbakekall av klagerens asylstatus behandles i pkt. 4. Inndragning og spørsmål om fornyelse av reisebevis behandles i pkt. 5. Tilbakekall av bosettingstillatelse og tidligere arbeids- og oppholdstillatelse behandles i pkt. 6. Asylvurderingen i dag behandles i pkt. 7, og andre grunnlag for opphold behandles i pkt. 8.

2. Utvisning fordi hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig

Klageren ble ved Utlendingsdirektoratets vedtak besluttet utvist i medhold av utlendingsloven § 30 annet ledd bokstav a, jf. § 29 første ledd bokstav d, fordi ”hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig”.

Klageren kan vurderes utvist med hjemmel i § 30 annet ledd bokstav a fordi han har bosettingstillatelse i Norge. I tillegg blir § 29 første ledd bokstav d direkte anvendelig ved tilbakekall av klagerens tillatelser, jf. pkt. 4 og pkt. 6. Vurderingstemaet er sammenfallende i de to bestemmelsene.

Det anses først som hensiktsmessig å drøfte en del generelle tolkningsspørsmål om vilkårene for å kunne utvise av hensyn til rikets sikkerhet. Klageren har fremsatt en rekke anførsler i klagen og stevningen som er grundig vurdert.

2.1 Klageren har for det første anført at begrepet ”rikets sikkerhet” og vurderingen av om kriteriet kan anvendes, ikke tilligger forvaltningens frie skjønn. Det hevdes at begrepet er en rettslig standard som skal overprøves av domstolene.

En kan ikke se at dette har noen betydning i en klagesak der overordnet forvaltningsorgan både kan og skal overprøve førsteinstansens vurdering fullt ut, både med hensyn til om lovens vilkår er oppfylt og skjønnsutøvelsen (”kan-skjønnen”).

Det er for øvrig korrekt at begrepet ”rikets sikkerhet” er en rettslig standard. Forvaltningen må ta stilling til det rettslige innholdet av begrepet, og deretter i den enkelte sak vurdere om hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig. Dersom lovens vilkår for utvisning er oppfylt, tilligger det forvaltningen å vurdere om det skal reageres med utvisning eller ikke, jf. at utvisning ”kan” besluttes, og Ot.prp. nr. 46 (1986-87) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) s. 228 hvor det uttales følgende:

”(Myndighetene) vil aldri ha plikt til å utvise. Hvis en utlending kan utvises, blir det spørsmål om denne kompetanse bør benyttes... (...). Utvalget understreker at utlendingsmyndighetene vil ha plikt til å følge folkerettslige regler, og at slike regler vil kunne ha betydning både for tolkningen av utvisningsvilkårene og for skjønnsutøvelsen.”

2.2 Det legges til grunn at begrepet ”rikets sikkerhet” kaller på en bred, sammensatt helhetsvurdering. Innholdet av begrepet er dynamisk og situasjonsbetinget.

Uttrykket er brukt i en rekke forskjellige lover, men det kan ikke uten videre legges til grunn at det har det samme rettslige innhold på de ulike områdene det er brukt. Det er heller ikke gitt at begrepet er det samme i ulike bestemmelser i én og samme lov. Det er presisert i NOU 1983:47 Ny fremmedlov på s. 335 at uttrykket ”rikets sikkerhet” kan tenkes å være relasjonsbestemt også innenfor loven, slik at det kan måtte tolkes noe forskjellig avhengig av hvilken bestemmelse begrepet inngår i, jf. i samme retning Ot.prp. nr. 46 (1986-87) s. 225.

Begrepet må tolkes i lys av den generelle samfunnsutviklingen og endringer i det internasjonale trusselbildet, jf. NOU 2004: 20 Ny utlendingslov s. 352. Blant annet vil den utenrikspolitiske situasjonen, internasjonale utviklingstrekk og den innenrikspolitiske stabiliteten ha betydning i vurderingen. Det kan videre vises til at det er anerkjent som et alminnelig folkerettslig prinsipp at statene er tillagt en såkalt ”margin of appreciation”, i den forstand at statene innen visse grenser gis frihet til selv å definere blant annet sine nasjonale sikkerhetshensyn.

2.3 Klageren har videre anført at man ved tolkningen og anvendelsen av begrepet ”rikets sikkerhet” må se hen til strafferettslige og straffeprosessuelle prinsipper. Dette kan splittes opp i flere forskjellige problemstillinger.

Først går klageren et stykke på vei i å hevde at frykten for rikets sikkerhet må forankres i konkrete, straffbare handlinger begått av utlendingen. Til dette bemerkes at utvisning etter denne bestemmelsen i utlendingsloven ikke krever at utlendingen har begått noen straffbar handling. Formålet med utvisning er å forebygge fremtidige handlinger som kan sette rikets sikkerhet i fare. Dermed er vurderingstemaet et helt annet enn i strafferetten. Det er en vurdering av fremtidig risiko som skal foretas.

Klageren har videre anført at man ved tolkningen må se hen til strafferettslige prinsipper i den forstand at det må foreligge objektive holdepunkter (bevis) for de forhold som leder til frykten

for skade på rikets sikkerhet ("mistanken"). Dette leder etter klagerens syn til at det må være mer sannsynlig at det foreligger fare for handlinger som kan begrunne fare for rikets sikkerhet enn at det ikke foreligger slik fare. Videre anfører klageren at man ikke kan se bort fra den avsluttede etterforskningen mot ham, som endte med henleggelse. Etter henleggelsen kan det ikke hevdes med rimelig grunn at han utgjør en fare for rikets sikkerhet.

En kan heller ikke tiltre klagerens syn på dette. En viser til at utvisning er et sivilrettslig forvaltningstiltak, hvor strafferettens krav om bevis for domfellelse ikke har overføringsverdi.

Det kan heller ikke trekkes direkte slutninger fra rekkevidden av uttrykket "rikets sikkerhet" i en strafferettslig sammenheng til rekkevidden etter utlendingsloven. Tolkningen av uttrykket i utlendingsloven er ikke bundet av tolkningen på strafferettens område, jf. Ot.prp. nr. 17 (1998-99) Om lov om endringer i utlendingsloven og i enkelte andre lover (klagenemnd for utlendingssaker m.v.) s. 17:

"Hensynet til rikets sikkerhet kan komme inn ved ulike forhold/handlinger. Det har ikke samme innhold i alle lover der det er gitt bestemmelser som omhandler rikets sikkerhet. F eks må det antas at begrepet har en snevrere rekkevidde i en strafferettslig sammenheng enn etter utlendingsloven..."

I arbeidet med utlendingsloven ble følgende forståelse av "rikets sikkerhet" lagt til grunn, jf. utvalgets uttalelse i NOU 1983: 47 s. 83, også gjengitt og lagt til grunn i Ot.prp. nr. 46 (1986-87) side 127, 169 og 225:

"Etter opplysninger utvalget har innhentet, tenker en her dels på personer som kan fryktes å ville drive spionasje, sabotasje, undergravingsvirksomhet osv, som regel til fordel for annen stat. For det annet vil mistanke om tilknytning til terrorvirksomhet komme i betraktning. Det er i disse tilfellene ikke avgjørende om det er norske eller utenlandske interesser her i riket som er truet. For det tredje tenker en på person hvis politiske virksomhet kan berøre forholdet til fremmede stater på en slik måte at det setter riket sikkerhet i fare (som f eks i Trotskysaken)."

Uttalelsen gir atskillig veiledning i spørsmålet om hva som kan sies å true rikets sikkerhet. Uttalelsen var sentral i utformingen av loven, og gjentas flere steder i proposisjonen. Den må derfor kunne tillegges betydelig vekt.

For det første må man kunne legge til grunn at hensynet til forebygging har stor vekt, jf. uttrykket "kan fryktes å ville drive...". Hvilken risiko som kreves, dvs. hvor stor sannsynlighet det skal være for at rikets sikkerhet settes i fare, kan ikke angis abstrakt. Det legges til grunn at begrepet er relativt, og at sannsynlighetsgraden også vil være det, slik at hvor stor grad av sannsynlighet som kreves, vil bero på hvor alvorlig den faren som truer er.

For det andre fremgår det av uttalelsen, som også er nevnt ovenfor, at det ikke kreves mistanke om å ville begå konkrete, individualiserte straffbare handlinger. Det er tilstrekkelig med en "mistanke om tilknytning til" terrorvirksomhet som rettes mot den norske stat. Det kreves heller ikke at personen har noen lederrolle eller avgjørende innflytelse på "terrorvirksomheten".

Begge uttalelsene viser at det er en fremtidig risiko som skal vurderes, og det sentrale vurderingstemaet blir om det er grunn til å frykte at en handling vil bli begått som kan medføre en fare for rikets sikkerhet. Dette er et helt annet vurderingstema enn i straffesaken.

2.4 Et tolkningsspørsmål det er relevant å ta stilling til, er hvilke interesser som omfattes av begrepet "rikets sikkerhet". Av utvalgets uttalelse i NOU 1983: 47 s. 83, fremgår det at så vel

norske som utenlandske interesser i Norge er vernet, og i NOU 2004: 20 s. 351 uttales på samme måte at begrepet rikets sikkerhet også kan omfatte trusler mot utenlandske interesser i Norge.

I Ot.prp. nr 61 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v. er det på s. 69 gitt uttrykk for at utlendingsloven § 29 første ledd bokstav d og utlendingsloven § 30 annet ledd bokstav a bare gir adgang til utvisning av hensyn til rikets egen sikkerhet og ikke av hensyn til andre lands sikkerhet. I lovforarbeidene synes det imidlertid ikke å være vurdert om hensynet til sikkerheten til alliansepartnere, og den avledede virkningen dette kan ha for Norge, omfattes av begrepet rikets sikkerhet i de nevnte bestemmelsene.

Utlendingsloven § 29 første ledd bokstav e, § 30 annet ledd bokstav c og § 58 tredje ledd gjelder ”utvisning (...) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til har begått slike forbrytelser.” Lovfestingen synes å være begrunnet i realiseringen av FN-resolusjoner om ivaretagelse av hensynet til andre lands sikkerhet. I Innst. O. nr. 70 (2001-2002) Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.v. punkt 9.2 uttaler et flertall i justiskomiteen følgende:

”(D)et er særdeles viktig at Norge etterlever FNs resolusjon også når det gjelder å ivareta hensynet til andre lands sikkerhet. Norge skal bidra i størst mulig grad til bekjempelse av internasjonal terrorisme, og terrornettverk opererer i stor grad på tvers av landegrensene. Terrorister skal nektes et trygt tilholdssted for å planlegge og utføre terrorhandlinger. Flertallet støtter derfor departementets forslag om å innføre nye utvisningsbestemmelser i utlendingsloven §§ 29, 30 og 58. Har en utlending overtrådt straffeloven §§ 147 a eller b, skal det etter flertallets syn føre til utvisning, selv om det ikke foreligger rettskraftig straffedom. Når utlendingen blir ansett for å være en så stor fare for samfunnet som overtredelsen av disse bestemmelsene tilsier, må hensynet til rikets sikkerhet veie tyngst.”

Det kan for det første legges til grunn at utenlandske interesser i Norge er vernet. Videre må det kunne legges til grunn at norske interesser i utlandet omfattes, i alle fall i den grad interessene er av en slik art at de er av betydning for rikets sikkerhet. Rene utenlandske interesser i utlandet faller i utgangspunktet utenfor. Hensynet til Norges internasjonale forpliktelser taler imidlertid for at også trusler rettet mot Norges alliansepartnere i utlandet er omfattet. En endelig avgrensning av begrepet vil bero på en sammensatt vurdering, der spørsmålet vil bli hvilken virkning trusler mot Norges alliansepartnere vil ha - direkte eller indirekte - for norske sikkerhetsinteresser.

2.5 I utlendingslovens utvisningsbestemmelser er det et krav om at hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning ”nødvendig”. Uttrykket er ikke nærmere utdypet i loven.

Det legges til grunn at vilkåret innebærer at rikets sikkerhet må bli påvirket av at den aktuelle personen befinner seg i Norge. Det må imidlertid anses som tilstrekkelig at personen bidrar til trusselen mot rikets sikkerhet på en eller annen måte, slik at det ikke kreves at personen alene representerer en slik trussel.

2.6 Den generelle lovtolkningen som er lagt til grunn for vurderingen i klageomgangen av spørsmålet om utvisning fordi ”hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig”, følger av pkt. 2.1 til 2.5. I den konkrete saken legger en til grunn at klageren har tilknytning til en væpnet, islamsk, fundamentalistisk gruppering som internasjonalt gir grunn til sikkerhetsmessig bekymring, som Ansar al-Islam eller andre videreføringer eller avleggere/fraksjoner av denne organisasjonen. I tillegg mener en at det er grunn til å anta at

disse grupperingene og klageren har forbindelser til internasjonale terrornettverk, som Al-Qaida.

2.7 Klageren har i avhør av 1.1.03 forklart at han fra 1982 til 1988 var medlem av det Muslimske broderskap som kalles Ikhwan al-Muslim. Mens han bodde i Pakistan mottok han i 1988 et brev fra IMK (Islamic Movement of Kurdistan) som ønsket ham som styremedlem, og i 1989 ble han valgt inn i organisasjonen. Da IMK ble delt i 1989/1990, ble han leder for den nye gruppen som kalte seg IGK (Islamic Group of Kurdistan). IMK og IGK slo seg sammen igjen sommeren 1991 (Økokrims anm.nr. 137/03-60, heretter kalt straffesaksdokumentene, s. 2106-2107). I avhør 29.1.03 forklarte klageren at IMK i perioden etter 1992 ble splittet i tre bevegelser - IGK, Jund al-Islam og Islah. Klageren ble leder for Islah (straffesaksdokumentene s. 2116). Jund al-Islam ble etter hvert innlemmet i klagerens gruppe, og organisasjonen fikk navnet Ansar al-Islam 10.12.01 (straffesaksdokumentene s. 2120).

Det legges til grunn at Ansar al-Islam fra organisasjonen ble opprettet har vært en ekstrem, islamistisk organisasjon, som i en periode hadde fysisk kontroll over et mindre område nordøst i Irak, mot grensen til Iran. Organisasjonen er bl.a. i konflikt med PUK (Patriotisk Union Kurdistan). Ansar al-Islam hadde kort tid etter opprettelsen en medlemsmasse på ca 500 personer, hvorav om lag 300 inngikk i "den militære avdeling". Det fremgår av en rekke vitneutsagn at organisasjonen drev opplæring av soldater til selvmordsaksjoner, og at flere selvmordsaksjoner er gjennomført/forsøkt gjennomført.

2.8 Det er ubestridt at klageren var leder i organisasjonen fra stiftelsestidspunktet. Klageren har altså vært med på å stifte organisasjonen mens han har hatt flyktningstatus i Norge.

Klageren har i politiavhør gitt detaljerte forklaringer om organisasjonens oppbygging, våpenutrustning og -opplæring, medlemstall, økonomi og rekruttering. De enkelte avdelingene rapporterte månedlig til ham, og ved flere anledninger var han til stede ved treningen av soldatene. Selvmordsaksjoner var en del av organisasjonens strategi, og flere vitneutsagn etterlater inntrykk av at selvmordsaksjoner ikke kunne gjennomføres uten at klageren var gjort kjent med dette. Klageren har i politiforklaring uttalt at ingen kunne straffes uten hans godkjennelse. Det foreligger videre en rekke lydbåndopptak av taler klageren har holdt der det oppfordres til selvmordsaksjoner, og der det gis veiledning i kamphandlinger og opplæring i bruk av sprengstoff. Klageren er foreholdt oversettelse av talene i rettsmøter og har bekreftet at det er han som har holdt talene. Noen av disse talene/videoene er fra tiden før Ansar al-Islam ble stiftet. En mener det likevel er relevant å vise til dette som en del av helhetsbildet.

Klageren har gitt divergerende opplysninger om hvor lenge han var leder for organisasjonen. Klageren har opplyst at han var leder frem til april/mai 02, senere har han tidfestet det til 17.5.02. Han har også opplyst at han var leder for organisasjonen frem til september 2002, mens han fortsatt fremstår som leder i et brev av desember 2002. Andre kilder kan tyde på at klageren har hatt en lederfunksjon også på et senere tidspunkt:

- Det foreligger en rapport fra flere avhør foretatt mellom 27.1.03 og 7.2.03, jf. straffesaksdokumentene s. 2104 flg., samt utskrift av lydopptak av avhørene, jf. straffesaksdokumentene s. 2150 flg. Det fremgår at klageren har forklart seg motstridende om hvor lenge han var leder for Ansar al-Islam. På s. 18 i rapporten forteller han om etableringen av Ansar al-Islam den 10.12.01, og på s. 19 forteller han at han var leder for organisasjonen i 4-5 måneder. På s. 24-26 forklarer han derimot at han i september 2002 både var leder for en delegasjon fra Ansar al-Islam som ville ha

et møte med iranske myndigheter i Teheran, og at han på dette tidspunktet også "selvfølgelig" var leder for Ansar al-Islam.

- Ifølge brev datert 3.12.02 underskrevet av klageren under varetektsopphold i Nederland, fremsto han som leder av Ansar al-Islam på et langt senere tidspunkt enn hva han har forklart i rettslige avhør, jf. straffesaksdokumentene s. 2816: "På vegne av meg selv og Ansar al-Islam gruppen i Kurdistan...".
- Like før 19.3.03 ble klageren intervjuet av det nederlandske TV selskapet Netwerk, se utskrift av nyhetssendingen i straffesaksdokumentene s. 3614 flg. Intervjuet ble i redigert versjon sendt på NRK nyhetene den 19.3.03, kvelden før amerikanske styrker invaderte Irak, se utskrift fra nyhetssendingen i straffesaksdokumentene s. 3630. TV-intervjuet etterlater et inntrykk av at klageren har hatt innflytelse i Ansar al-Islam på et senere tidspunkt enn det han selv har forklart. Bl.a. uttaler han seg i intervjuet om unge mennesker som ofrer sine liv (selvmordsbombere) som "vi" har og som er mye farligere enn de Hamaz og Jihad Islami anvender i Palestina. Til dette har klageren anført at han siden arrestasjonen i Iran ikke har hatt noen reell eller formell innflytelse på organisasjonen, og han har derfor ikke hatt noen posisjon hvor han kan gi noen uttalelser om hva "vi" har. "Vi" er en vanlig talemåte blant muslimer som tilhører en "universell" tro.
- Det fremgår av straffesaksdokumentene s. 2811 at klageren i januar 2003 ble intervjuet av avisen Hawlati, hvor han omtalte seg selv som "Emir" i Ansar al-Islam.
- I en artikkel i Nettavisen 28.3.03 (se straffesaksdokumentene s. 391) står det at Ansar al-Islam påtar seg ansvaret for selvmordsangrepene i Nord-Irak de siste dagene, og det opplyses at organisasjonen har fått ny leder. Dette skriver den kurdiske nyhetssiden www.nawend.com, som presenterer innholdet i en pressemelding skrevet av Ansar al-Islam. På Ansar al-Islams webside 10.4.03 oppgis ikke klageren lenger som leder, men derimot Abu Abdullah Shafi`i (straffesaksdokumentene s. 2697).

Det legges til grunn at klageren var leder for organisasjonen fra den ble stiftet, men at det er uklart hvor lenge han hadde denne posisjonen. Hvor lenge klageren formelt var leder, er imidlertid uten avgjørende betydning, da det sentrale er den ideologiske tilknytningen og den reelle innflytelsen på organisasjonen og dens medlemmer og støttespillere.

Klageren har i rettslig avhør sagt at han ikke har noe forhold til Ansar al-Islam i dag, bortsett fra at han sympatiserer med alle islamske partier som Ansar al-Islam, se straffesaksdokumentene s. 1445, og at han er rede til å dyrke gode forbindelser med enhver passende organisasjon, islamistisk eller ikke.

Det er imidlertid flere kilder som tyder på at klageren fortsatt har tilknytning til Ansar al-Islam:

- I et intervju klageren ga til Roma-avisen La Repubblica 24.8.03 i forbindelse med bombingene av FN's hovedkvarter i Bagdad 19.8.2003, uttalte han at Ansar al-Islam ikke hadde noen befattning med bombingene. Han ble spurt om hvor Ansar al-Islams medlemmer befinner seg, og han svarte: "Jeg er her (i Norge, forf. anmerkning), men ledelsen er i live. Vi var på begge sider av grensen til Iran, nå er vi overalt i Irak." ("I am here, but the leadership is alive. We straddled the border with Iran, now we are all over the place in Iraq", Radio Libertys Iraq Report 29.8.03, <http://www.rferl.org/reports/iraq-report/2003/08/36-290803.asp>). Klageren har anført at hans uttalelser her er ytringer og vurderinger, og at uttalelsene snarere gir grunn til å anta at det ikke er forbindelser enn at det er det. En oppfatter imidlertid uttalelsen som uttrykk for at klageren på dette tidspunkt fortsatt identifiserer seg med og har forbindelser til organisasjonen.

- Rundt årsskiftet 2003/2004 har klageren i kommunikasjon med andre på åpen kanal på internett kommet med uttalelser som kan tyde på at klageren fortsatt har en sentral stilling i/påvirkning på Ansar al-Islam, se straffesaksdokumentene s. 2729-2739, 2743-2747 og s. 3194-3196. Klageren forklarte i fengslingsmøte 3.1.04 at han har deltatt i en chatte-kanal, se straffesaksdokumentene s. 1637.
- Det foreligger en vitneuttalelse om at lederskiftet i Ansar al-Islam kan skyldes et ønske om at klageren ikke skulle få problemer i Europa, se straffesaksdokumentene s. 85.

Det legges til grunn at klageren fortsatt har tilknytning til Ansar al-Islam eller grupperinger som er videreføringer eller avleggere/fraksjoner av organisasjonen, og at det er grunn til å tro at klageren har reell innflytelse på den aktivitet som utøves.

2.9 En finner også grunn til å vise til kilder som tyder på at Ansar al-Islam-nettverket skifter fokus over mot Europa:

- I følge en artikkel av Rohan K. Gunaratna – ”The Post-Madrid Face of al- Qaida” - trykket i The Washington Quarterly 27.3.04, http://www.twq.com/04summer/docs/04summer_gunaratna.pdf, etablerer organisasjonen celler i en rekke land, der den genererer støtte, og rekrutterer krigere og selvmordaksjonister.
- I en artikkel i Asia Times 15.1.05, http://atimes.com/atimes/Middle_East/GA15Ak02.html, hevdes det også at Ansar al-Islam synes å ha utvidet sitt operasjonsområde til Europa. Forsøket på å likvidere den irakiske statsministeren Iyad Allawi under hans besøk i Berlin i begynnelsen av desember 2004, peker i den retningen. Organisasjonen sies å ha styrket sin forbindelse til Al-Qaida etter invasjonen av Irak, og den skal ha engasjert seg i rekrutteringen av krigere til Irak gjennom sitt nettverk i diverse europeiske land, som Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Spania, Italia og Norge (her henvises det til New York Times).
- Det er delte meninger om hvorvidt Ansar al-Islam utvider operasjonsområdet sitt til å omfatte Europa i tillegg til Irak, eller om gruppen skifter fra Irak til Europa. Blant annet i New York Times 8.2.04 vises det til at gruppen har gjenoppstått i Europa som en rekrutteringsorganisasjon, etter at den var nedkjempet i Irak våren 2003, jf. Raymond Bonner and Don van Natta Jr., ”Regional Terrorist Groups Pose Growing Threat, Experts Warn”, <http://www.udel.edu/global/agenda/2004/student/readings/regionalterrorgroups.html>.
- Av det internasjonale nyhetsbildet ses at personer med tilhørighet til Ansar al-Islam er pågrepet og siktet i aksjoner mot ekstremistmiljøer bl.a. i Madrid, Hamburg og München. En viser i denne sammenheng til <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/news/archive/2005/01/17/international...> 17.1.05 og Reuters 20.5.04 gjengitt i <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A41447-2004May19?language=printer>.
- Abu Musab al-Zarkawi anses å stå bak mange av angrepene mot sivile og representanter for det internasjonale samfunn i Irak, se blant annet The Observer 11.1.04, <http://www.hvk.org/articles/0104/68.html>. Artikkelen belyser omfanget av det nettverk som islamske militante har lyktes i å bygge opp i Europa siden 11. september 2001. Abu Musab Al-Zarqawi fremstår med forbindelser også til europeiske grupperinger. Zarqawi skal ifølge http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Musab_al-Zarqawi offisielt ha sverget troskap til Al-Qaida 21.10.04. I en video-overføring sendt på Al-Jazeera 27.12.04 skal Osama bin Laden ha uttalt at Zarqawi er Al-Qaidas prins i Irak, og ha bedt tilhengere adlyde ham. At Zarqawi knyttes til Ansar al-Islam i Irak fremgår av en rekke andre medieoppslag.

- I straffesaksdokumentene s. 2461 fremgår det av et vitneutsagn at sympatisører med klageren har begynt å røre på seg i hele Europa. Vitnet mener at den største gruppen som sympatiserer med klageren befinner seg i Oslo. Et annet vitne mener at organisasjonen til klageren har 300 medlemmer i Oslo, straffesaksdokumentene s. 2446.

Det skal bemerkes at det innebærer et forsterket trusselbilde dersom grupperinger med utspring i Ansar al-Islam etablerer nettverk i Europa.

2.10 Klageren har ved flere anledninger uttalt at han aldri har hatt noe med Al-Qaida eller personer tilknyttet dette nettverket å gjøre. Det er imidlertid flere kilder som tyder på at det er forbindelser mellom Ansar al-Islam og klageren og Al-Qaida-nettverket:

- FNs sanksjonskomité for Al-Qaida (1267-komiteen) fattet med virkning fra 24.2.03 vedtak om at organisasjonen Ansar al-Islam skulle føres opp på liste over organisasjoner som anses å samarbeide med Al-Qaida.
- Klageren har i politiforklaringer og i rettslig avhør fortalt at han har møtt flere personer med tilknytning til Al-Qaida-nettverket. Klageren har innrømmet å ha møtt Osama bin Laden én gang, se blant annet straffesaksdokumentene s. 1457 hvor han at han har møtt "Osama" i 1988 eller 1990, og straffesaksdokumentene s. 2109 og 2110 hvor han forteller om et møte i april/mai 1988. Klageren har også forklart seg om et møte med Ayman al-Zawahiri, nummer to i Al-Qaida-organisasjonen, i Peshawar i 1988/89, se blant annet straffesaksdokumentene s. 1541-1542 og s. 2110. Han har videre forklart seg om møte med Abdullah Azzam, som i følge Peter L. Bergen, Hellig krig – innflytelse på Osama bin Laden, synes å ha hatt stor innflytelse på bin Laden, se straffesaksdokumentene s. 1540. Det vises også til intervju med klageren på lydband og artikkel av klageren i tidsskriftet Hawra, hvor han forklarer seg om opphold i Afghanistan og om forholdet til Dr. Azzam, se straffesaksdokumentene henholdsvis s. 2886 og s. 2810.
- I sin bok Med egne ord s. 77 vises til et møte der klageren søkte støtte for kurdernes sak, og hvor Osama bin Laden var til stede: "Vi hadde hørt om ham, men vi visste ikke annet enn at han var en svært velstående mann som hadde gitt betydelig støtte til jihad-grupper. Riktignok sa ikke bin Laden noe, men jeg kunne se hvordan han reagerte med tydelig avsky da han bladde i bildene av terroren mot kurderne". Videre viser klageren til en samtale han skal ha hatt med Abdullah Azzam som skal ha viderefremmet råd fra bin Laden om "å vende oss mot Europa og prøve å komme i kontakt med muslimske innvandrere, arbeidere og studenter der."
- I et opptak omkring 18.10.03 lovpriste angivelig Osama bin Laden organisasjonen Ansar al-Islam, og lovet flere selvmordsaksjoner i og utenfor USA, se straffesaksdokumentene s. 2725.
- Ved to anledninger har høytstående representanter fra Al-Qaida spesifikt truet Norge med aksjoner. I et intervju sendt på den arabiske nyhetskanalen Al Jazeera 21.5.03, formante Aiman al-Zawahiri muslimer til å begå aksjoner mot norske, amerikanske, engelske og australske ambassader. Det er også fremsatt trusler mot Norge fra Al-Qaidas antatte leder i Irak, Abu Musab al-Zarqawi 1.10.04.
- Det fremgår av straffesaksdokumentene s. 3528 at samtaledata viser mobiltelefonkontakt med kretsen rundt Abu Musab al-Zarqawi fra telefonen til klagerens bror, Khalid Faraj Ahmad.
- For tiden pågår det en rettssak i Spania mot personer som knyttes til spanske Al-Qaida celler, tiltalt blant annet for å ha bistått i forbindelse med terrorangrepet mot New York 11. september 2001. Tiltalebeslutningen (Garzons tiltalebeslutning) refererer

blant annet en politirapport fra juli 2001, der det fremgår at klagerens telefonnummer er funnet i forbindelse med en ransaking av en leilighet i Madrid.

- Det vises til utskrift fra NRK nyhetene 27.4.03, se straffesaksdokumentene s. 3609 flg., hvor "Anas", et tidligere medlem av Ansar al-Islam, forteller at klageren har holdt nær kontakt med organisasjonen fra Norge ved hjelp av telefon og internett, og oppfordret sine medlemmer til å drepe de vantro. "Anas" forteller at Ansar al-Islam og klageren personlig utvilsomt hadde gode forbindelser med Osama bin Laden, at de kommuniserte med hverandre med hemmelige koder og passord, og at klageren har sendt folk til Al-Qaida der de får opplæring i terroraksjoner. Han forteller videre at klageren hadde et hemmelig møte med al-Zawahiry, som var Osama bin Ladens nestkommanderende, i en park i Teheran i år 2000, og at klageren mottok penger fra Al-Qaida. I den samme sendingen bestrider advokat Meling at klageren har hatt noe med Osama bin Laden og hans nettverk å gjøre. Meling avkrefter at klageren har hatt dette møtet i parken i Teheran. Han hevder at dateringen viser at dette er et falsum fordi det er et halvt år før stiftelsen av Ansar al-Islam.
- Det fremgår videre av vitneforklaringene til Dedar (straffesaksdokumentene s. 3653 flg), Ali (straffesaksdokumentene s. 3692 flg) og Raza (straffesaksdokumentene s. 3676 og 3678) at det var tette bånd mellom Al-Qaida og Ansar al-Islam, og at "alle" i Ansar al-Islam, inkludert klageren, forgudet Osama bin Laden.
- Det kan også vises til direktoratets vedtak av 19.2.03 som bygger på et utvalg av åpne kilder som trekker i retning av at klageren har tilknytning til Al-Qaida, enten in persona eller gjennom sin deltagelse i militante islamistiske grupperinger som Ansar al-Islam.

En mener på bakgrunn av disse kildene at det er grunn til å anta at Ansar al-Islam/videreføringer/avleggere av denne grupperingen og klageren har forbindelser til Al-Qaida-nettverket.

2.11 Klageren har gitt flere intervjuer til norske media. I denne sammenhengen vises det til NRKs program Brennpunkt den 28.8.02 og til TV 2s program Dokument 2 den 6.9.04. I disse programmene har en notert seg følgende uttalelser:

- Uttalelse fra klageren i programmet Brennpunkt 27.8.02:

"Det norske samfunn er sivilisert. Et dannet samfunn. Langt fra krig og konflikter. Jeg vil ikke at Norge skal følge USA, fordi da vil landet lide senere."

- Fra Dokument 2 den 6.9.04 vises det til følgende uttalelse fra klageren, gjengitt i TV 2 Nettavisen samme dato:

Klageren: "Nordmenn er fredelige folk, siviliserte, intellektuelle. Jeg kom til landet og levde trygt. Og nordmenn vil fortsatt leve trygt så lenge vår overenskomst gjelder. Jeg har aldri vært en trussel mot dem, og kommer aldri til å bli det. Jeg har ingen ambisjoner om å ta deres rikdom – eller ting i deres verden. Jeg har bare ambisjoner om å fortjene Guds, den allmektiges, godvilje".

Intervjuer: "Har Norge forbrutt seg mot overenskomsten?"

Klageren: "Nei, ble overenskomsten brutt, er det noe helt annet. Man må forstå dette."

Klageren har hevdet at uttalelsen han kom med i programmet Brennpunkt ikke var ment som en trussel mot Norge, men at uttalelsen må tolkes ut fra den religiøse kontekst den er kommet i, hvilket innebærer at man vil bli fylt av anger når man gjør gale ting.

En mener at det er mest nærliggende å oppfatte begge uttalelsene som trusler. Dette inntrykket forsterkes når uttalelsene ikke ses løst, men i sammenheng med det øvrige informasjonsbildet som det redegjøres for i vedtaket. Uttalelsene underbygger da at klageren utgjør en trussel mot rikets sikkerhet, og at utvisning er nødvendig.

Klageren har dessuten kommet med en rekke uttalelser på en chatte-kanal på internett, se rapporter i straffesaksdokumentene s. 2729-2739, 2743-2747 og s. 3194-3196. Det fremgår at klageren har uttalt seg om viktigheten av å utøve jihad i dag og ofre sitt eget liv som selvmordsbomber. Klageren har gitt uttrykk for at det kan være aktuelt å sprengte seg i Norge hvis Islam krever det. Det siteres følgende fra straffesaksdokumentene s. 2744:

- ”(Er) du forberedt til å begå selvmordsaksjoner mot amerikanske ambassader, for eksempel i Norge? Takk

Krekar: ...jeg skal krige mot amerikanere. Men hvis jeg får hyllesten av Gud så vil jeg være veldig glad å sprengte meg selv på et sted og ”kutte opp amerikaneres lever” (kurdisk uttrykk som kan tolkes til: å påføre amerikanere store skader... Tolk).

(...) Den som sprenger seg selv utfører uten tvil en Jihad aksjon og en veldig bra aksjon.”

Klageren har videre uttrykt støtte til Bin Laden og Mulla Omar, jf. straffesaksdokumentene s. 2747:

- ”Jeg sa til dem [FBI] at min vilje er ikke noe mindre enn Said Qotibs vilje eller Usam Bin Ladens vilje eller Omer Abdual Rahmans eller Abdulla Azams vilje. Jeg har snakket med amerikanske etterretningstjenesten om alle disse fire og deres skjebne. Jeg sa til dem at jeg var dere tilhengere/etterfølgere og jeg blir ikke redd om jeg får samme skjebne som dem eller andres.”

I fengslingsmøte 3.1.04 forklarte klageren at han har deltatt i en chatte-kanal og foredratt i emner som Koranen, etikk, politikk, filosofi mv. Han understreket at jihad er et lovverk. Han forklarte at han aldri har uttalt at Bin Laden og Mulla Omar skal hjelpes, og at han støtter FN som en motvekt til USA, se straffesaksdokumentene s. 1637.

Det skal understrekes at rapportene har status som ”midlertidig oversettelse” av innholdet av lydopptaket, og har ikke like stor vekt som intervjuer med og avhør av klageren. En mener imidlertid at det er grunn til å oppfatte noen av uttalelsene fra klageren som trusler mot rikets sikkerhet, særlig sett i sammenheng med de øvrige opplysningene i saken.

2.12 I en sak som dette er det nødvendig å utøve streng kildekritikk. En er kjent med at noen av vitnene/informantene kan ha interesse av å ramme Ansar al-Islam og klageren for å fremme egne interesser, og er klar over at klageren har hatt en rekke innsigelser til informasjonen som fremkommer av kildene. Det skal understrekes at man i klageomgangen ikke har hatt mulighet til å vurdere om alt som fremkommer av kildene er korrekt. Ingen av de ovenfor nevnte kildene har alene vært avgjørende. Det som har betydning for vurderingen av saken, er det mangfold av kilder og informasjon, gitt over lang tid, og fra ulikt hold, og som peker i samme retning.

2.13 En mener at klageren utgjør en fare for rikets sikkerhet som gjør utvisning nødvendig. Etter vurderingen i klageomgangen har en kommet til at det er grunn til å frykte at klageren har en slik tilknytning til terrorvirksomhet og terrornettverk at hans tilstedeværelse i Norge bidrar til å øke trusselen mot rikets sikkerhet. Rikets sikkerhet vil kunne settes i fare ved klagerens tilstedeværelse i Norge, ved at han kan trekke terroristvirksomhet mot Norge. Det

kan heller ikke utelukkes at klageren selv, noen på klagerens vegne eller på klagerens initiativ, vil kunne begå terrorhandlinger i Norge, rettet mot norske eller utenlandske interesser.

En mener at utvisning av klageren er nødvendig som et forebyggende sikkerhetstiltak. Ved terrorangrepene mot USA 11. september 2001 og mot Madrid 11. mars 2004 mistet svært mange sivile livet. Gjennom internasjonale konvensjoner er Norge forpliktet til å ta sin del av ansvaret for å bekjempe internasjonal terrorisme. Det er viktig å sørge for at Norge ikke blir en frihavn for personer som kan knyttes til terrornettverk eller voldelige handlinger av ekstrem karakter, blant annet rettet mot sivile.

I klageomgangen har Politiets sikkerhetstjeneste i samtaler informert kommunal- og regionalministeren om etterretningsmateriale vedrørende klageren. Av hensyn til taushetsplikt om sikkerhetsgradert informasjon, jf. sikkerhetsloven § 12, er dette informasjon som ikke kan fremlegges i klagevedtaket. Informasjonen er tatt hensyn til i vurderingen av utfallet i klagesaken, og utgjør i så måte en del av beslutningsgrunnlaget.

2.14 Etter norsk rett er det ikke påkrevd å foreta en såkalt forholdsmessighetsvurdering når hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig, jf. utlendingsloven § 30 tredje ledd og § 29 annet ledd. Det fremgår av forarbeidene at det ikke var meningen å utelukke en forholdsmessighetsvurdering i disse tilfellene, men man ønsket å stille utlendingsmyndighetene "noe friere" i slike saker, jf. Ot.prp. nr. 46 (1986-87) s. 230 og NOU 2004:20 s. 306.

Det er imidlertid foretatt en forholdsmessighetsvurdering i saken, se nærmere i pkt 3. En mener det er åpenbart at utvisning ikke er et uforholdsmessig tiltak. At klageren utgjør en trussel mot rikets sikkerhet som gjør utvisning nødvendig, vurderes som et så tungtveiende hensyn at det står i et rimelig forhold til de negative virkninger en utvisning har for klageren og hans ektefelle og barn. Det vises for øvrig til at hensynet til rikets sikkerhet er et hensyn som er legitimt i henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) art. 8 nr. 2, jf. at utvisning "er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet".

2.15 Klageren har stilt spørsmål ved om tilknytning og overbevisning av religiøs art kan medføre utvisning på grunnlag av rikets sikkerhet, under henvisning til EMK art. 9. EMK art. 9 beskytter retten til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Det er anført at det er den religiøse oppfatning og tilknytning, og ikke handlinger, som brukes som utvisningsgrunn.

Det er ikke klagerens religiøse oppfatning som er grunnlag for at han utvises av hensyn til rikets sikkerhet, men hans tilknytning til grupperinger/organisasjoner som gir grunn til sikkerhetsmessig bekymring, se ovenfor. En utvisning av klageren innebærer således ikke et brudd på EMK art 9.

2.16 Det følger av utlendingsforskriften § 121 at utlending kan utvises når de alminnelige vilkår etter lovens §§ 29 og 30 er oppfylt, og vedtaket ikke er i strid med lovens § 15. Utlendingsloven § 15 første ledd gir rettskrav på vern mot utsendelse for utlending som har et beskyttelsesbehov, og det følger av § 15 fjerde ledd at vernet etter første ledd kommer til anvendelse ved alle former for vedtak etter loven. Det skal følgelig ikke treffes vedtak om utvisning dersom beskyttelsesregelen i § 15 første ledd kommer til anvendelse, jf. Ot. prp. nr. 46 (1986-87) s. 241.

Det gjelder imidlertid et unntak fra dette blant annet for utlending ”som med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet”, jf. § 15 tredje ledd. I denne saken er det konstatert at hensynet til rikets sikkerhet gjør utvisning nødvendig, jf. utlendingsloven § 30 annet ledd bokstav a, jf. § 29 første ledd bokstav d. Det innebærer at klageren ikke er vernet etter § 15 første ledd, jf. tredje ledd.

Selv om lovens § 15 ikke kommer til anvendelse, må utlendingsmyndighetene overholde internasjonale regler Norge er bundet av når disse har til formål å styrke utlendingens stilling, jf. lovens § 4. I denne sammenheng må særlig EMK art. 3 vurderes. I tillegg skal nevnes EMK art. 2 om retten til liv, forbudet mot dødsstraff fastsatt i tilleggsprotokoller til EMK som Norge har sluttet seg til, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 7 og FNs konvensjon mot tortur art. 3. Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter gjelder som norsk lov, og vil ved eventuell motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3.

EMK art. 3 oppstiller et forbud mot at noen utsettes for tortur eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Bestemmelsen er i praksis tolket slik at den ikke bare er forpliktende for statenes handlinger på eget territorium, men den har såkalt ekstraterritoriell virkning, hvilket innebærer at statene også er forpliktet til å avstå fra å sende noen til et land eller område hvor de vil risikere å bli utsatt for slike overgrep som art. 3 forbyr.

Et spørsmål er om det i ekstraterritoriell sammenheng gjelder et unntak fra vernet i art. 3, for eksempel for personer som truer rikets sikkerhet eller er mistenkt for terrorisme, i likhet med unntaket i utlendingsloven § 15 tredje ledd. Det følger av EMK art. 15 nr. 2 at art. 3 tilhører de ufravikelige rettighetene i konvensjonen. I saken *Chahal mot UK* (1996) fastslo Menneskerettsdomstolen under dissens 12-7 at art. 3 er ufravikelig også i ekstraterritoriell sammenheng. Domstolen fastslo at bestemmelsen ikke åpner for unntak og at det heller ikke er rom for å balansere risikoen for slik behandling mot grunnlaget for utsendelsen. Mindretallet tok derimot til orde for at det burde kunne foretas en avveining av risikoen for individet mot statens sikkerhetsbehov.

Forbudet mot tortur eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling i EMK art. 3 er generelt i den forstand at det ikke er nødvendig å påvise noen bestemt grunn til at man risikerer å bli utsatt for krenkelse for å kunne påberope seg vernet etter bestemmelsen. Også den som risikerer tortur eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling i forbindelse med ellers lovmessig straffeforfølgning i hjemlandet, vil derfor kunne påberope seg det ekstraterritoriale vernet. Det gjelder heller ikke ubetinget krav om at det er myndighetene i returlandet som står bak trusselen om overgrep, eller at de kan gjøres folkerettslig ansvarlig for de potensielle overgrepene.

Situasjonen i Irak er vesentlig endret siden direktoratets vedtak ble fattet 19. februar 2003. Klageren kan på nåværende tidspunkt ikke sendes tilbake til hjemlandet uten hinder av returvernet i EMK art. 3.

Ved Sikkerhetsrådets resolusjon 1511 av 16.10.03 ble det slått fast at okkupasjonsmaktens myndighet ville opphøre så snart en internasjonalt anerkjent, representativ regjering ble innsatt i Irak og overtok okkupasjonsmaktens ansvar. Den 28.6.04 ble okkupasjonsmyndighetenes funksjoner brakt til opphør, og det fant sted en full suverenitetsoverføring til en irakisk interimregjering. Vesentlige skritt i den politiske reformprosessen har etter dette omfattet avholdelsen av frie valg i hele Irak 30.1.05, med sikte på konstituering av en midlertidig nasjonalforsamling. Irak fikk 6.4.05 en kurdisk president.

Regjeringen som nå er i ferd med å bli etablert, skal fungere frem til en endelig nasjonalforsamling kan velges for fire år, etter planen i desember 2005. Ny grunnlov skal i henhold til Sikkerhetsrådets resolusjon 1546 av 8.6.04 etter planen godkjennes i en folkeavstemning i oktober 2005, dog vil det her kunne bli forsinkelser. Gjeldende overgangslovgivning gir hjemmel for én utsettelse på inntil seks måneder i arbeidet med grunnlovsreformen. Blant de viktigste spørsmål som vil måtte løses er den innbyrdes kompetansefordelingen mellom de tre kurdiske regionene på den ene side og de føderale myndigheter på den andre. For øvrig vises det til brev fra Utenriksdepartementet av 14.4.05, som ble sendt til klageren i korrespondanse av 29.4.05.

Den igangsatte reformprosessen i Irak er ikke fullført, og er preget av en dynamisk utvikling. Utenriksdepartementet skriver i sitt brev at det fortsatt er vanskelig å identifisere de kommende avklaringer av rettstilstand og kompetanseforhold i tilknytning til irakiske instanser på en forutsigbar måte. Det antas å kunne bli lettere å ta stilling til kompetanseforhold også med sikte på avgivelse av nærmere angitte folkerettslige garantier i forbindelse med returspørsmålet etter at blant annet en ny grunnlov er vedtatt. Det vises til den økende internasjonale innsats med sikte på, etter irakisk anmodning, å bidra til etableringen av velfungerende statsmakter og rettsapparat, i samsvar med målene som er bekreftet av FNs sikkerhetsråd.

Utenriksdepartementet skriver at de vil følge utviklingen nøye, og komme tilbake til Kommunal- og regionaldepartementet så snart det skulle foreligge nye momenter som kan være av betydning for vurderingen av rettslige garantier i forbindelse med returspørsmål.

Fordi en mener at klageren på nåværende tidspunkt ikke kan sendes tilbake til Irak, beslutes det at utvisningsvedtaket for tiden ikke skal gjennomføres. Utlendingsloven § 41 niende ledd første punktum lyder:

”Når Utlendingsnemnda har truffet vedtaket som innebærer at utlending plikter å forlate riket, kan den instruere politiet om å utsette iverksettingen.”

I denne saken instruerer Kommunal- og regionaldepartementet Utlendingsnemnda om alle sider ved saken. Når departementet instruerer om vedtaket i medhold av utlendingsloven § 38 første ledd, vil det også være departementet som kan gi instruks om å utsette iverksettelsen.

Det er allerede gitt utsatt iverksettelse frem til 1.8.05. Klagerens plikt til å forlate riket suspenderes herved inntil videre, og vil gjelde frem til departementet mener at retur kan skje. En antar at situasjonen vil kunne stille seg annerledes når ny grunnlov er på plass.

EMK art. 3 fastsetter imidlertid ikke noen rett til formalisert oppholdsstatus eller noe forbud mot at det fattes et formelt vedtak om utvisning. Det er kun et forbud mot faktisk gjennomføring av retur som kan utledes av praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol. Så lenge det er satt forutsetninger for gjennomføring av utsendelsen som sikrer at vernet etter EMK art. 3 ikke vil bli krenket, vil et vedtak om utvisning ikke være i strid med bestemmelsen.

Det følger av dette at det heller ikke vil være i strid med utlendingsloven § 4, jf. utlendingsloven § 15 fjerde ledd at det fattes et formelt vedtak om utvisning på tross av at det for tiden foreligger returhindringer etter EMK art. 3. Utlendingsloven § 4 lyder:

”Loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av når disse har til formål å styrke utlendingens stilling.”

Så lenge det følger av vedtaket at returvernet etter EMK art. 3 vil bli respektert, anvendes loven i samsvar med de internasjonale reglene. Noe forbud mot at det fattes et formelt vedtak om utvisning kan som nevnt ikke utledes av EMK art. 3, og noe slikt forbud følger derfor heller ikke av utlendingsloven § 4, jf. § 15 fjerde ledd.

2.17 Vilkårene for utvisning i medhold av § 30 annet ledd bokstav a, jf. § 29 første ledd bokstav d er oppfylt. Konklusjonen er at klageren utvises fordi hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig. Vedtaket gis oppsettende virkning inntil retur kan skje, jf. utlendingsloven § 41 niende ledd.

Følgen av endelig utvisningsvedtak, er at klagerens tidligere arbeids- og oppholdstillatelse og bosettingstillatelse opphører, jf. utlendingsforskriften § 122 første ledd, og at retten til reisebevis eller annet reisedokument ikke lenger er til stede, jf. utlendingsloven § 19 fjerde ledd, jf. forskriften § 68 første ledd bokstav b.

Det følger av utlendingsloven § 29 fjerde ledd at utvisning er til hinder for senere innreise i riket. Klageren utvises med varig innreiseforbud.

Overtredelse av innreiseforbudet er straffbart etter utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a og straffeloven § 342 første ledd.

Etter utlendingsloven § 29 fjerde ledd kan klageren etter søknad få tillatelse til innreise i Norge, men som regel ikke før det er gått to år fra utreisen.

Det vil også være adgang til innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS) i medhold av SIS-loven § 7 nr. 2, jf. Schengen-konvensjonen art. 96. Det foreligger ikke opplysninger som tilsier at adgangen til innmelding ikke bør benyttes. Klageren innmeldes følgelig i Schengen informasjonssystem. Registreringen innebærer at også de øvrige land i Schengen-området i utgangspunktet skal nekte klageren innreise, jf. Schengen-konvensjonen art. 5 nr. 1 bokstav d.

Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det bare er adgang til å registrere opplysninger som nevnt i SIS-loven § 6. Blant annet kan klagerens personalia og begrunnelse for innmeldingen registreres. Videre gjøres det oppmerksom på at den registrerte med visse begrensninger har rett til å få opplyst hvilke opplysninger om ham som er registrert i Schengen informasjonssystem, jf. lovens § 15. Den registrerte kan kreve rettet uriktige eller ufullstendige opplysninger om seg selv eller få slettet opplysninger beheftet med rettslige feil, jf. lovens § 16. Det samme gjelder opplysninger det ikke er adgang til å registrere.

3. Utvisning på grunn av overtredelse av utlendingsloven

Klageren ble ved Utlendingsdirektoratets vedtak 19.2.03 besluttet utvist i medhold av utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, fordi han ”grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her [...]”. Utvisningsgrunnlaget er selvstendig ved siden av utvisning fordi hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig. Forutsetningen er imidlertid her at klagerens bosettingstillatelse bortfaller/tilbakekalles.

Direktoratet fant at det grunnleggende vilkåret for utvisning var oppfylt, ved at klageren har overtrådt lovens bestemmelser om opplysningsplikt, jf. utlendingsloven § 44, jf. § 47 første

ledd bokstav b, og at utvisning ikke fremstår som et uforholdsmessig tiltak, jf. § 29 annet ledd.

3.1 Klageren har for det første anført at Utlendingsdirektoratet synes å ha oversett at utvisningsbestemmelsen er en "kan-regel". Som det fremgår av direktoratets innstilling av 3.3.05 om at førsteinstansvedtaket opprettholdes, er det fullt i tråd med direktoratets oppfatning og praktisering av bestemmelsen at det er opp til forvaltningens skjønn hvorvidt man vil utvise i et tilfelle der vilkårene er oppfylt. Direktoratet foretok som førsteinstans en skjønnutøvelse med hensyn til spørsmålet om klageren bør utvises, og i klageomgangen er det full etterprøving av saken, også hva gjelder det såkalte frie skjønn.

3.2 I klagen er det anført at direktoratet ikke kan utvise klageren for brudd på utlendingsloven fordi klageren ikke er anmeldt for forholdet.

Det er ikke noe krav for å kunne utvise i medhold av utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, at forholdet er anmeldt. Det vises til Ot.prp. nr. 46 (1986-87) s. 228 og NOU 2004:20 s. 303 om at det kan treffes vedtak om utvisning etter utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a "uten å måtte gå veien om tiltale og straff."

I brev av 11.4.05 erkjenner klageren at det er anledning til å utvise etter § 29 første ledd bokstav a uten tiltale og straff.

3.3 I stevningen er det anført at fordi man drøfter et straffbart forhold, så skal de samme beviskrav legges til grunn som i en ordinær straffesak. Det er videre anført at utvisning på dette grunnlaget har et pønalt aspekt og må være å anse som straff i EMKs forstand, og at det derfor ikke er tilstrekkelig at det er overveiende sannsynlig eller klar sannsynlighet for at klageren har forholdt seg som beskrevet i vedtaket. Det vises her til tre høyesterettsdommer.

EMKs tilleggsprotokoll 7, art. 4 nr. 1, setter forbud mot dobbel straffeforfølgning. Utvisning er imidlertid ikke å anse som straff i konvensjonens forstand. En viser til menneskerettighetskommissjonens avgjørelse i 37312/97, *Esen v Nederland*, hvor det er uttalt:

".. the decision to declare the applicant an undesirable alien, and, consequently, to exclude him from the Netherlands, although it was based on the applicant's prior narcotics offences by a competent trial court, cannot be regarded as tantamount to a conviction or a "criminal offence" or a "penalty" within the meaning of Article 4 of the protocol No. 7 of the convention."

Etter utlendingsloven er utvisning en forvaltningsmessig avgjørelse, som innebærer en konstatering av at de vilkår som er stilt for oppholdet i landet, ikke lenger er oppfylt.

En kan ikke se at dommene som det vises til i stevningen om beviskrav er relevante for denne saken.

3.4 Klageren har videre anført at det ikke overfor norske myndigheter er gitt noen uriktige opplysninger, at det ikke er dokumentert i vedtaket at det er gitt uriktige opplysninger, og at det fremstår som uklart om direktoratet mener at klageren har gitt bevisst uriktige opplysninger om forhold av betydning, eller om han har holdt tilbake opplysninger. Videre er det i stevningen anført at en eventuell overtredelse av opplysningsplikten uansett ikke er forsettlig, under henvisning til veiledningsplikten iht. forvaltningsloven § 11. Det er vist til at direktoratet om mulig skal peke på omstendigheter som i det konkrete tilfellet særlig kan få betydning for resultatet, og at dette er særlig viktig idet Politiets sikkerhetstjeneste hele tiden

har vært orientert om klagerens reisevirksomhet. Det bes opplyst konkret hvilken veiledning klageren er gitt i forbindelse med søknad om asyl og opphold, og senere fornyelse.

En utlending som ”grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her” kan utvises etter bestemmelsen i utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a. Etter utlendingsloven § 44 har utlending plikt til å gi opplysninger til bruk i utlendingssaken. Brudd på opplysningsplikten er gjort straffbar gjennom bestemmelsen i § 47 første ledd bokstav b, jf. at den som ”forsettlig eller grovt uaktsomt gir vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i sak etter loven”, kan straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller med begge deler. Både mot bedre vitende å gi uriktige opplysninger og å holde tilbake opplysninger, anses som overtredelse av utlendingsloven i henhold til § 44 jf. § 47 første ledd bokstav b.

Det er ikke nærmere regulert i loven hva som anses som ”grovt” eller ”gjentatte ganger” i medhold av § 29 første ledd bokstav a. I NOU 2004: 20 s. 303 står det følgende om begrepene:

”Hvilke overtredelser som kan anses som grove, beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. (...) Ved at gjentatte overtredelser kan være utvisningsgrunn, rammes også overtredelser som ikke er så grove hver for seg, men som samlet kan betraktes som et grovt forhold. Det er ikke noe krav om et visst antall overtredelser før utvisning kan være aktuelt. Det er videre ikke avgjørende at det har blitt reagert mot forutgående overtredelser for at man skal se dem i sammenheng, og det er heller ikke avgjørende at det har gått en viss tid mellom overtredelsene.”

I teorien er det antatt at der en utlending er gitt en tillatelse, må opplysningene ha vært av vesentlig betydning for vedtaket, for at det skal være tale om en grov overtredelse. Begrepet gjentatte overtredelser omfatter både tilfeller hvor utlendingen på samme tid overtrer flere bestemmelser i utlendingsloven, og tilfeller hvor utlendingen over tid bryter utlendingsloven flere ganger, jf. Utlendingsrett 2004 s. 324.

3.5 I den aktuelle saken har klageren for det første gitt ufullstendige og uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov og sin tilknytning til ulike organisasjoner og nettverk og aktiviteter i hjemlandet, se punkt 4.1 om tilbakekall av asylstatus og pkt.2 om utvisning av hensyn til rikets sikkerhet. Klageren har videre gjentatte ganger gitt uriktige opplysninger - og tilbakeholdt opplysninger - om sin reisevirksomhet, se punkt 4.2 - 4.4. For alle saker som behandles etter utlendingsloven, forutsettes det at det gis riktige opplysninger, jf. utlendingsloven §§ 44 og 47 første ledd bokstav b. Klageren ble eksplisitt oppfordret til å snakke sant i politiavhør 17.2.92, og ble i politiavhør 15.5.95 gjort oppmerksom på at falsk forklaring er straffbart etter straffeloven § 166.

Opplysningene skal gis til relevant forvaltningsorgan for at opplysningsplikten i henhold til utlendingsloven anses oppfylt. Klageren har påberopt at han har vært åpen om sin reisevirksomhet overfor politiet. Så vidt en kan se, har ikke klageren opplyst om reiser til hjemlandet før i januar 2003. At klageren på et så sent tidspunkt gir korrekte opplysninger om reiser til hjemlandet endrer ikke det forhold at han har brutt utlendingslovens bestemmelser om opplysningsplikt. Klageren har ved flere anledninger gjentatte ganger forklarte seg uriktig, jf. pkt. 1 om sakens bakgrunn og pkt. 4 om tilbakekall av asylstatus. Klagerens uriktige og tilbakeholdte opplysninger om reiser til hjemlandet, anses som gjentatte og grove overtredelser av utlendingsloven. Likeledes anses klagerens uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov og om sin tilknytning til ulike organisasjoner/nettverk samt aktiviteter i hjemlandet, som en grov overtredelse av utlendingsloven. De uriktige og tilbakeholdte opplysningene har vært av vesentlig betydning for at klageren ble akseptert som

overføringsflyktning og innvilget asylstatus, og for at tillatelsene ikke ble tilbakekalt første gang det ble reist sak om dette i 1995, se pkt. 4 og 6 om dette.

Det legges til grunn at klageren mot bedre vitende har gitt ufullstendige og uriktige opplysninger til norske utlendingsmyndigheter om forhold av vesentlig betydning. Det legges til grunn at det både foreligger grove og gjentatte overtredelser av utlendingsloven § 44 annet ledd, jf. § 37 første ledd og § 47 første ledd bokstav b. Grunnvilkåret for utvisning i medhold av § 29 første ledd bokstav a anses således oppfylt.

3.6 Selv om det er konstatert at klageren grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i utlendingsloven, kan utvisning likevel ikke besluttes dersom det ”i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene”, jf. utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, jf. annet ledd. EMK art. 8 og FNs Barnekonvensjon art. 3, 9 og 10 setter også visse skranker mot utvisning.

Klageren har anført at utvisning vil innebære et uforholdsmessig inngrep overfor klageren og hans familie. Det er påberopt at dersom det kan legges til grunn at klageren har gitt uriktige opplysninger, er ikke denne feilen av en så alvorlig karakter at den kan føre til utvisning, og at den uansett ikke kan slå igjennom overfor familien. Det er videre anført at utvisning vil være et klart brudd på EMK art. 8 og FNs Barnekonvensjon art. 3, 9 og 10.

Ved vurderingen av om utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak, skal så vel forholdets alvor som utlendingens tilknytning til riket tas i betraktning. ”Forholdets alvor” henspeler særlig på saker hvor det er idømt straff. Uttrykket ”utlendingens tilknytning til riket” er kommentert slik i NOU 2004:20 s. 306:

”Ved vurderingen (...) legges det blant annet vekt på hvor lenge utlendingen har oppholdt seg i landet, om og eventuelt hvor mange eller hvor nære slektninger som er bosatt i Norge, graden av integrering, hvorvidt vedkommende ankom Norge i ung alder, og tilknytningen til hjemlandet. Andre forhold som tillegges vekt, vil blant annet være muligheten for fortsettelse av familieliv i hjemlandet og utlendingens eller familiemedlemmenes helsetilstand. Ved vurderingen av om tiltaket er uforholdsmessig må myndighetene ta hensyn til Norges internasjonale forpliktelser.”

EMK art. 8 kan etter omstendighetene begrense myndighetenes adgang til å utvise utlendinger. Et vedtak om utvisning som innebærer inngrep i familieliv eller privatliv er bare tillatt dersom vilkårene i art. 8 nr. 2 er oppfylt. Utvisningen må være i samsvar med loven og nødvendig i et demokratisk samfunn, og utvisningen må fremme et av de nærmere angitte formål. Ved spørsmålet om den enkelte utvisning er ”nødvendig”, er statene av Menneskerettighetsdomstolen (EMD) tillagt en skjønnsmargin, ”a margin of appreciation”. Høyesterett har tolket dette slik at det ”avgjørende er om utvisningen på det grunnlag den har, står i et rimelig forhold til de negative virkninger den har for privatliv og familieliv”, jf. Rt. 1996 s. 551 (s. 558). I Høyesteretts dom av 11.3.2005 vises det til Rt. 1996 s. 551. Vurderingen av om utvisning er ”nødvendig” er i stor grad sammenfallende med forholdsmessighetsvurderingen som foretas etter utlendingslovens utvisningsbestemmelser, jf. NOU 2004: 20 s. 309.

Det må følgelig foretas en avveining mellom de hensyn som taler for utvisning, og hensynet til familieliv for den personen det er aktuelt å utvise og for dennes familie.

Ingen av bestemmelsene i FNs Barnekonvensjon er i seg selv til hinder for at det treffes vedtak om utvisning. Artikkel 9 nr. 4 forutsetter snarere at statene kan treffe vedtak om

utvisning selv om det medfører at barn blir atskilt fra en av foreldrene. I vurderingen av om en utlending kan utvises fra Norge, blir hensynet til barnet vektlagt gjennom forholdsmessighetsvurderingen i utlendingsloven og ved vurderingen av EMK art. 8. Høyesterett har lagt til grunn at vurderingen under EMK fanger opp regelen i Barnekonvensjonen, jf. Rt. 1996 s. 1510.

3.7 I klagen er det stilt spørsmål ved om det er det faktum at klageren har vært i utlandet eller det faktum at han har vært i Nord-Irak, som har svekket hans tilknytning til Norge, og det spørres hvilken betydning oppholdets lengde har for vurderingen.

I stevningen er det vist til at klageren forsøkte å etablere seg i Irak ganske kort tid etter ankomsten til Norge, men måtte gi opp dette på grunn av fare for sitt eget og familiens liv, og at dette underbygger at man ikke kan forvente at barna skal flytte fra Norge. Årsaken til at oppholdet i Nord- Irak ble kortvarig for familien, var at sikkerhetssituasjonen for dem ble uakseptabel. Et barn av klagerens bror skal ha blitt kidnappet da PUK trodde det var klagerens barn.

Det er også anført at utvisning vil innebære et brudd på flyktningkonvensjonens bestemmelser om familiebeskyttelse. Det er hevdet at myndighetene sitter på opplysninger om at utlendingens familie har vært utsatt for forfølgelse som følge av utlendingens virksomhet. Utlendingsmyndighetene er ikke kjent med dette, jf. her også Utlendingsdirektoratets innstilling av 3.3.05.

Klagerens familie - ektefelle og de tre førstefødte barna - kom til Norge i 1992, og ble innvilget asyl og oppholdstillatelse ved Utlendingsdirektoratets vedtak av 13.4.92. Klageren og ektefellen har i tillegg fått ett barn i Norge. Ektefellen og de fire barna fikk norsk statsborgerskap 20.1.2000.

Klageren har oppgitt å ha 11 søsken. Én bror er norsk statsborger og bor i Norge. I direktoratets vedtak av 19.2.03 er det uriktig lagt til grunn at klageren ikke hadde familie i hjemlandet. Klageren har imidlertid opplyst å ha sin far og de fleste av sine søsken i Sulemania, Irak, se klagen s. 8 og politiavhør av 27.1.03, jf. utskrift av 9.3.03, straffesaksdokumentene s. 2152/53, og en bror i Tyskland, straffesaksdokumentene s. 2107. Ektefellen har opplyst at ha to søstre og en bror i hjemlandet, og en bror i Pakistan.

Både klageren og ektefellen har følgelig tilknytning til Irak i form av familie.

Det er slått fast i en rekke EMD-avgjørelser at Menneskerettighetskonvensjonen ikke garanterer opphold i et land for en person og dennes familie, og ved vurdering av om et utvisningsvedtak vil være et uforholdsmessig inngrep, tas det hensyn til hvorvidt familien kan følge med til hjemlandet. I flere avgjørelser har EMD lagt til grunn at hensynet til familielivet må vike på grunn av samfunnets behov for beskyttelse. Det vises blant annet til Aslam v. Norge (27057/95), C. v. Belgia (21794/93), Boughanemi v. Frankrike (22070/93), Amrollahi v. Danmark (56811/00) og Boultif v. Sveits (54273/00).

Ektefellen har selv opplyst om at hun i perioden august 1992 til april 1993 oppholdt seg i Syria. Imidlertid har klageren 28.1.03 i avhør foretatt av Økokrim opplyst at hans familie oppholdt seg i Suleimania i Irak i 3-4 måneder i 1993, se straffesaksdokumentene s. 2112. Familien har med andre ord vært samlet i hjemlandet etter at den kom til Norge. Dette er også innrømmet i klagen. Både klageren og ektefellen har vokst opp i Irak. De tre eldste barna har hatt deler av sin oppvekst i Irak og annet/andre land utenfor Norge. De eldste barna har gått

på irakisk skole, og det legges til grunn at alle barna til en viss grad behersker språket og kulturen.

I denne saken vil et familieliv kunne utøves i hjemlandet på det tidspunkt klageren returnerer til hjemlandet, dersom familien velger å slutte seg til ham i Irak. Dette er imidlertid ikke utslagsgivende for om utvisning vil anses som et uforholdsmessig tiltak overfor klageren og hans familie. At et vedtak om utvisning får konsekvenser for familielivet, må kunne sies å være regelen snarere enn unntaket. I flere dommer fra Høyesterett er det lagt til grunn at det forhold alene at familien vil bli splittet, ikke gir grunnlag for å vurdere utvisning som et uforholdsmessig tiltak, senest i Høyesteretts dom av 11. mars 2005 hvor det er uttalt:

”Det normale er at utvisning vil gripe inn i et etablert familieliv på en belastende måte så vel økonomisk, som følelsesmessig og sosialt, og lett medføre psykiske problemer. Det gjelder ikke minst når en familie skilles som følge av utvisningen. Slike belastninger vil ikke i seg selv være tilstrekkelig til å si at en utvisning er et uforholdsmessig tiltak.”

Det er i flere avgjørelser fra domstolene lagt vekt på at barn og foreldre i enkelte tilfeller ikke kan fortsette et familieliv som følge av en utvisning, uten at dette er blitt ansett som et brudd på EMK art. 8 eller Barnekonvensjonen, jf. bl.a. Rt. 2000 s. 591 og Rt. 1996 s. 561.

Hensynet til klagerens ektefelle og barn kan isolert sett tale for at klageren ikke utvises fra Norge. En utvisning vil gripe inn i et reelt samlivsforhold mellom klageren og familien, med mindre familien velger å følge med til hjemlandet. Den belastningen en utvisning vil innebære, må imidlertid avveies mot at klageren har oppholdt seg i Norge på uriktig grunnlag ved at han mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov og tilbakeholdt opplysninger om sine opphold i hjemlandet. Klagerens tilknytning til Norge anses svekket ved hans reisevirksomhet til ulike land og fravær fra Norge som følge av dette, og ved hans opphold i Nord-Irak, sammenliknet med om han hadde hatt et kontinuerlig opphold i Norge fra han kom hit i 1991. Det legges også vekt på den type aktiviteter som har vært grunnen til at klageren har vært i hjemlandet og i regionen, jf. pkt. 2 om utvisning av hensyn til rikets sikkerhet. Klageren har vært med på å stifte og lede en organisasjon som sikkerhetsmessig gir grunn til internasjonal bekymring mens han har nytt godt av internasjonal beskyttelse som flyktning i Norge.

3.8 I denne saken mener en at utvisning ikke står i et urimelig forhold til de negative virkninger dette har for privatliv og familieliv, sett på bakgrunn av klagerens gjentatte og grove brudd på utlendingsloven.

Vurderingen av om vilkår for en tillatelse er oppfylt, må i stor grad måtte baseres på opplysninger som utlendingen selv gir. Å gi uriktige opplysninger, og tilbakeholde riktige opplysninger, bryter med dette tillitsforholdet, og vanskeliggjør myndighetenes kontroll med utlendingers opphold i Norge i samsvar med norsk innvandringspolitikk. Dette bidrar til å undergrave en regulert og kontrollert innvandring i henhold til utlendingsloven. Grovheten av å gi uriktige opplysninger i forbindelse med en utlendingssak understrekes ved at det er straffbart, jf. utlendingsloven § 44, jf. straffeloven § 166 og utlendingsloven § 47 første ledd bokstav b. Allmennpreventive hensyn tilsier derfor at det bør reageres med utvisning der en utlendig grovt og gjentatte ganger overtrer utlendingsloven.

De uriktige/tilbakeholdte opplysningene har vært av vesentlig betydning for at klageren ble gitt asylstatus og oppholdstillatelse i Norge, jf. pkt 4. om tilbakekall av asylstatus. I tillegg vises det til at det er noe annet å gi uriktige opplysninger/holde tilbake opplysninger om at klageren har vært i hjemlandet og bedrevet den type aktiviteter han har gjort, enn for

eksempel å unnlate å fortelle om en hjemreise til hjemlandet for å besøke sin familie. I skjerpene retning nevnes at det er gitt uriktige opplysninger også til UNHCR.

I tillegg kommer at klageren anses som en trussel mot rikets sikkerhet, som er et legitimt hensyn i EMKs forstand, jf. art. 8 nr. 2 om at utvisning "er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet". Totalt sett mener en at de forhold som taler for en utvisning av klageren, veier vesentlig tyngre enn hensynet til klageren og hans familie.

3.9 Det følger av utlendingsforskriften § 121 at utlending kan utvises når de alminnelige vilkår etter lovens § 29 er oppfylt, og vedtaket ikke er i strid med lovens § 15. Som redegjort for i pkt. 2.16 kommer § 15 ikke til anvendelse i denne saken, fordi det er konstatert at klageren "med rimelig grunn anses som en fare for rikets sikkerhet", jf. § 15 tredje ledd. Returvernet i EMK art. 3 er imidlertid absolutt. Det vises til drøftelsen ovenfor under pkt. 2.16 om dette.

3.10 Vilkårene for utvisning i medhold av § 29 første ledd bokstav a er oppfylt. Konklusjonen er at det også er grunnlag for å utvise klageren for grove eller gjentatte overtredelser av bestemmelser i utlendingsloven. Vedtaket gis oppsettende virkning inntil retur kan skje, jf. utlendingsloven § 41 niende ledd. Det er allerede gitt utsatt iverksettelse frem til 1.8.05. Klagerens plikt til å forlate riket suspenderes herved inntil videre, og vil gjelde frem til departementet mener at retur kan skje.

Følgen av endelig utvisningsvedtak, er at klagerens tidligere arbeids- og oppholdstillatelse og bosettingstillatelse opphører, jf. utlendingsforskriften § 122 første ledd.

Det følger av utlendingsloven § 29 fjerde ledd at utvisning er til hinder for senere innreise i riket. Klageren utvises med varig innreiseforbud.

Overtredelse av innreiseforbudet er straffbart etter utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a og straffeloven § 342 første ledd.

Etter utlendingsloven § 29 fjerde ledd kan klageren etter søknad få tillatelse til innreise i Norge, men som regel ikke før det er gått to år fra utreisen.

Det vil også være adgang til innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS) i medhold av SIS-loven § 7 nr. 2, jf. Schengen-konvensjonen art. 96. Det foreligger ikke opplysninger som tilsier at adgangen til innmelding ikke bør benyttes. Klageren innmeldes følgelig i Schengen informasjonssystem. Registreringen innebærer at også de øvrige land i Schengen-området i utgangspunktet skal nekte klageren innreise, jf. Schengen-konvensjonen art. 5 nr. 1 bokstav d.

Det vises for øvrig til pkt. 2.17.

4. Tilbakekall av asylstatus

4.1 Innledning

Ved Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03 ble klagerens asylstatus tilbakekalt i medhold av utlendingsloven § 18 annet ledd, jf. utlendingsforskriften § 64 første ledd.

Direktoratet fant at det forelå grunnlag for tilbakekall av asylstatus i henhold til utlendingsloven § 18 annet ledd første punktum, som lyder:

”Innvilget asyl kan tilbakekalles når flyktningen ikke lenger går inn under flyktingedefinisjonen, jfr. § 16, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler.”

Utlendingsdirektoratet fastslo at det var grunnlag for tilbakekall etter begge de alternative grunnlag som er angitt i bestemmelsen.

Nedenfor er spørsmålet om tilbakekall drøftet for tre ulike sider ved saken:

- Tilbakekall på grunnlag av feil fakta i asylvedtaket av 13.4.92, jf. pkt. 4.2.
- Tilbakekall på grunnlag av klagerens returreiser til hjemlandet frem til 1996, da Utlendingsdirektoratet på grunn av feil opplysninger fra klageren henla tidligere sak om tilbakekall, jf. pkt. 4.3.
- Tilbakekall på grunnlag av klagerens returreiser til hjemlandet frem til Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03, jf. pkt. 4.4.

Som det fremgår av drøftelsene, har man under alle tre punkter konkludert med at det er grunnlag for tilbakekall av klagerens asylstatus.

4.2 Tilbakekall på grunnlag av feil fakta i asylvedtaket av 13.4.92

4.2.1 I henhold til utlendingsloven § 18 annet ledd annet alternativ, kan asylstatus tilbakekalles dersom det er grunnlag for dette i henhold til alminnelige forvaltningsrettslige regler, jf. utlendingsforskriften § 64 første ledd annet alternativ.

Adgangen til å fatte vedtak om tilbakekall i henhold til ”alminnelige forvaltningsrettslige regler” følger for øvrig også av den generelle bestemmelsen i forvaltningsloven § 35 femte ledd.

Bestemmelsene innebærer blant annet at det kan fattes vedtak om tilbakekall av et positivt vedtak dersom det ble innvilget på feil faktisk grunnlag og dette kan bebreides søkeren, for eksempel ved at han har gitt uriktige opplysninger eller fortiet noe som han hadde plikt til å opplyse om. Om det siste vises det til utlendingsloven § 44 annet ledd, som lyder:

”I forbindelse med forberedelse av sak etter loven kan den utlending saken gjelder, pålegges å møte personlig og gi opplysninger som kan ha betydning for vedtaket.”

4.2.2 Utlendingsdirektoratet la til grunn i sitt vedtak av 19.2.03 at klageren i forbindelse med søknad om asyl i 1992 ga uriktige og ufullstendige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov i Norge, og at vedtaket derfor bygde på et feilaktig og mangelfullt faktum som hadde avgjørende betydning for vedtakets konklusjon.

Klageren har anført at det ikke er grunnlag for tilbakekall i medhold av utlendingsloven § 18 annet ledd annet alternativ. Under henvisning til at klageren er overføringsflyktning er det påberopt at det er en uriktig vurdering at klageren ikke hadde behov for beskyttelse da han fikk asylstatus i Norge. Det er bedt om at alle dokumenter fra FN fremlegges for å få frem hvilke hensyn som lå bak FNs vurdering, som norske myndigheter den gang åpenbart støttet. Det er videre påberopt at Norge neppe har kompetanse til å overprøve de vedtak FN har truffet basert på feltarbeid i området. At Utlendingsdirektoratet nå har en annen oppfatning av

klagerens beskyttelsesbehov innebærer ikke dermed at klageren har gitt uriktige opplysninger. Det er bedt om at det konkret blir gjort rede for hvilke opplysninger man mener at klageren har gitt som er uriktige, og som har vært bestemmende for vedtaket.

4.2.3 For å belyse at vedtaket om å innvilge klageren asyl i 1992 ble fattet ut fra feil opplysninger om faktum, gjengis i det følgende hvilke opplysninger som forelå på vedtakstidspunktet, og dernest hvilke opplysninger som senere er kommet til og som viser at det opprinnelige faktagrunnlaget var feil.

Klageren har gitt følgende opplysninger i søknaden om gjenbosetting til UNHCR og i asylavhør av 17.2.92:

- I avhøret av 17.2.92 opplyste klageren at han hadde vært medlem av KDP siden 1973. KDP var inndelt i grupper og celler. Både i søknaden om gjenbosetting og i avhør hos norske myndigheter, opplyste han at et medlem i hans gruppe var pågrepet av politiet, og at han derfor i mars 1986 måtte forlate sin bopel i Irak og dra til de kurdiskkontrollerte områdene i Irak. I oktober 1986 dro han videre til Iran. I søknaden om gjenbosetting opplyste han at han reiste til Iran som følge av kjemiske angrep fra irakiske myndigheter mot sivilbefolkningen i de kurdiskkontrollerte områdene.
- Både i søknaden om gjenbosetting og i avhør hos norske myndigheter opplyste klageren at han arbeidet videre for KDP i Iran. Han skal ha arbeidet for bladet "Razqari", som i søknaden om gjenbosetting ble oppgitt å være et partiorgan.
- Både i søknaden om gjenbosetting og i avhøret av 17.2.92 opplyste klageren at han etter hvert var uenig med KDP i politikken overfor iranske myndigheter. Han mente at båndene til Iran ble for sterke. Han fortalte at KDP-medlemmer ble satt til å spionere og sabotere iranske kurdere. Han mente at ledelsen i KDP etter hvert ble for svak, og fryktet selv for å bli pågrepet og satt i fengsel av iranske myndigheter. Han flyktet derfor fra Iran til Pakistan i april 1989. I søknaden om gjenbosetting oppgis det at klageren er et tidligere mangeårig medlem av KDP.
- Klageren opplyste at han oppholdt seg i Pakistan til han ble innvilget visum til Norge og kunne reise hit som overføringsflyktning 30.11.91. Det fremgår av asylavhøret at han ved en anledning oppholdt seg noen timer i Tyrkia og ringte familien i Pakistan derfra.

I straffesaksdokumentene har klageren blant annet forklart seg om aktiviteter i hjemlandet:

- I avhør av 27.1.03, straffesaksdokumentene s. 2107, opplyste klageren at hele hans familie, bortsett fra en bror som er bosatt i Tyskland, har sympatisert med KDP. I straffesaksdokumentene s. 2132 opplyste han at han var medlem av KDP før han ble medlem av IMK. På s. 2107 fremgår det at han i 1988 fikk en henvendelse fra IMK om at han var ønsket som styremedlem, og at han i 1989 ble valgt inn i IMK.
- Av straffesaksdokumentene fremgår det at han ikke har vært medlem av KDP siden 1989. Han var med i styret (shoraen) i IMK frem til delingen av IMK i 1989/90. Etter delingen ble klageren leder for den delen som ble kalt IGK (Islamic Group of Kurdistan), etter klagerens opplysninger den mer moderate delen av IMK. I juni/juli 1991 slo enhetene seg sammen, igjen under navnet IMK. Klageren opplyste at kontakten med Iran avtok fordi tilgangen til våpen ble bedre etter at irakiske sentralmyndigheter mistet kontroll over de kurdiske områdene i Nord-Irak som en følge av konflikten i Kuwait.
- I boken Med egne ord s. 22 opplyser klageren at han forlot den KDP-kontrollerte Kurdiske Studentforeningen i 1973 og orienterte seg i retning av Muslimbrødrene. På s. 74 forteller han at han offisielt sluttet seg til IMK i 1989. Han ble valgt inn i bevegelsens Shura-råd. Han fokuserte på ungdomsarbeid og sier at han på denne

måten ”bygde seg opp en egen fraksjon”. Han opplyser videre på s. 75 at ”da vi alle vendte tilbake til irakisk Kurdistan i 1991, føltet det som en lettelse å bli frigjort fra iranernes press, selv om vi hadde hatt styrke til å stå ved vår ideologiske overbevisning og vårt program. Samtidig økte min gruppes innflytelse, en gruppe som senere skulle komme til å hete Ansar al-Islam.”

- I straffesaksdokumentene s. 2104-2105 fremgår det at klageren i 1982 reiste til de kurdiske områdene av Iran for å slippe unna militærtjeneste, og at han ble værende der til 1984. Han fungerte som imam i Iran frem til 1984. Klageren var av den oppfatning at myndighetene i det shiamuslimske Iran presset blant annet kurdere som er sunnimuslimer. Klageren følte et økende press fordi han var sunnimuslimsk imam. Han viste til at han ble innkalt til avhør i innenriksdepartementet i Iran. Han valgte å forlate Iran, og dro derfor til Pakistan. Han ble holdt i varetekt i 100 dager i Pakistan p.g.a. mangler ved reisedokumentene, se straffesaksdokumentene s. 2105.
- På s. 2106 i straffesaksdokumentene har klageren forklart at han reiste seks til syv ganger fra Pakistan til de kurdiske områdene i Nord-Irak. Han forklarte at det var ganske lett å reise denne strekningen ettersom han forstod språket og dialektene i de forskjellige områdene. Han skiftet antrekk etter hvor han befant seg. Han reiste første gang i oktober 1988, og var ca. to måneder i de kurdiske områdene i Nord-Irak.
- Klageren forteller i sin selvbiografi Med egne ord på s. 82 at han i mars 1991 var i Pakistan, men bestemte seg for å reise hjem til Suleimania som ”igjen var blitt en fri og trygg by å ferdes i.” Vel fremme i Suleimania åpnet de ”et partikontor, holdt møter, dro på besøk og drev partivirksomhet”, se s. 83. Han forteller på s. 83-84 om kjøp av automatvåpen, om handel og lagring av utstyr. Videre opplyser han om kamp og trefninger med irakisk militære 18.4.91. Klageren forteller at da de nådde fjellene ved den iranske grensen 25. april 1991 begynte arbeidet med å organisere den første treningsleiren i dette området. Han opplyser at leiren gradvis ble utviklet til et militærakademi. Treningsleiren fikk navn etter jihad-ideologen Sayyed Qutb, og ble åpnet 24.8.92. Dette er filmet og ble vist på TV-programmet Brennpunkt.
- Klageren har også i straffesaksdokumentene forklart at han i oktober 1991 oppholdt seg i Zakho i Nord-Irak. Derfra ringte han ektefellen som oppholdt seg i Pakistan, som fortalte at de gjennom UNHCR var tildelt plass til Norge. Klageren bestemte seg da for å returnere til Pakistan for videre reise til Norge.
- I straffesaksdokumentene s. 2111 har klageren dessuten forklart at etter å ha kommet til Norge, hadde han og familien egentlig tenkt å reise tilbake til de kurdiske områdene fordi de anså situasjonen som så god der nede at de kunne bosette seg der. Klageren opplyste at dersom situasjonen hadde vært som i Sverige, hvor tillatelsen bare må fornyes hvert tredje år, ville han og familien vurdert å bosette seg i Nord-Irak og komme tilbake og fornye tillatelsen etter 3 år (straffesaksdokumentene s. 2111 og 2168). Det vises også til politiavhør av 27.1.03 hvor klageren opplyste at en venn av ham fikk reisedokumenter 6 måneder etter å ha fått oppholdstillatelse i Sverige, og returnerte til Pakistan. Klageren opplyste at også han ønsket å reise til et land som ga ham de samme muligheter vedrørende reisedokumenter, og at hans ektefelle mente han ville være tryggere ved kryssing av grenser om han var i besittelse av reisedokumenter (straffesaksdokumentene s. 2106).
- I sin bok Med egne ord på s. 84 sier klageren følgende om motivasjonen for å reise til Norge: ”En vinter sammen med familien i Norge fristet, ikke minst fordi vi med FNs hjelp kunne få statsborgerskap og norske pass. Planen var at vi, etter at vi hadde fått passene, om et halvt år eller så, kunne reise tilbake til Pakistan eller Kurdistan. Fem dager senere var jeg hjemme hos familien. Ansvar for krigerne hadde jeg inntil videre overlatt til andre.”

4.2.4 En fastholder den vurdering som ble foretatt i direktoratets vedtak om at klagerens asylstatus kan tilbakekalles i medhold av alminnelige forvaltningsrettslige regler, jf. utlendingsloven § 18 annet ledd annet alternativ. En finner at vedtaket av 13.4.92 er basert på uriktige og mangelfulle opplysninger fra klageren, og at disse feilene ved faktagrunnlaget har hatt betydning for vedtaket.

I de opprinnelige forklaringene om grunnlaget for søknad om gjenbosetting og om asyl, unnlot klageren å opplyse at han reiste til de kurdiskekontrollerte områdene i Nord-Irak mens han oppholdt seg i Pakistan. I forklaringen fra 2003 opplyste klageren at han med letthet kunne reise mellom Nord-Irak og Pakistan. En mener at dette er en klar indikasjon på at klageren ikke hadde behov for beskyttelse mot forfølgelse fra myndighetene i Nord-Irak. Tilsvarende gjelder for opplysningene fra 2003 om at han egentlig hadde til hensikt å bosette seg i de kurdiske områdene igjen, etter å ha fått asylstatus i Norge. Han reiste da også tilbake til Suleimania i Nord-Irak 10.5.92, altså mindre enn én måned etter at han fikk asylstatus og reisedokument av norske myndigheter. I sin bok Med egne ord på s. 86-87 forteller klageren at han ble tatt i mot av sine venner, og at mer enn 300 soldater og 35 kjøretøyer ventet på ham. Han forteller at han på den tiden reiste rundt i nesten hele Kurdistan for å åpne nye IMK-kontorer og verve og organisere sympatisører. Han viser til at han snart ble gjenforent med sin familie, da hustruen og barna kom ned og ble innlosjert hos hans svigermor i Suleimania. Klageren forteller at de ble oppfattet som repatrierte flyktninger og av den grunn fikk sin andel i FN's matfordelingsprogram. Det fremgår dessuten av klagerens forklaring fra 2003 i straffesaksdokumentene at han har reist tilbake til de områdene hvor han mente seg forfulgt, også flere ganger senere. Selv om klagerens etterfølgende reisevirksomhet ikke direkte berører det faktum som ble lagt til grunn for asylvedtaket i 1992, styrker reisevirksomheten inntrykket av at klageren heller ikke forut for vedtaket var i en slik utsatt situasjon at han oppfylte vilkårene for internasjonal beskyttelse.

Klageren har anført at det faktum at han kunne oppholde seg i enkelte områder i Nord-Irak, ikke er det samme som at han oppfatter seg som trygg i disse områdene. Det hevdes at oppholdene i Nord-Irak ikke endrer klagerens beskyttelsesbehov. Det er anført at det vil være i strid med flyktningkonvensjonens intensjoner at man skal oppgi sitt politiske engasjement for å ta imot flyktningstatus.

En fastholder at det ut fra det som er fremkommet om klagerens returopphold i hjemlandet og hans aktivitet under oppholdene, fremstår som overveiende sannsynlig at klageren ikke har vært i en situasjon hvor han kunne påberope en velgrunnet frykt for forfølgelse. Det vises særlig til at klageren ikke har hatt ett enkeltstående opphold i hjemlandet, men flere opphold i de områdene han mener seg forfulgt. Det fremgår på s. 2112 i straffesaksdokumentene at han blant annet hadde forhandlinger med PUK under opphold i Nord-Irak forut for asylvedtaket.

Til klagerens anførsel om at norske myndigheter ikke kan overprøve vurderingen som ble foretatt av UNHCR i 1991, bemerkes at den flyktningbedømmelsen som blir foretatt av UNHCR ikke er forpliktende for norske myndigheter. Det fremgår uttrykkelig av utlendingsloven § 21 annet ledd at det er Utlendingsdirektoratet som avgjør dette spørsmålet. Bestemmelsen i § 21 annet ledd lyder som følger:

”Utlendingsdirektoratet avgjør også om den som gis innreisetillatelse som overføringsflyktning, jf. § 22, skal gis status som flyktning. Når dette avgjøres etter innreise, skal direktoratet legge tilbørlig vekt på om søkeren hadde grunn til å regne med å bli behandlet som flyktning.”

For øvrig vises det til det som fremgår av faktagjennomgangen i pkt. 4.2.3 over, om at klageren ga uriktige og mangelfulle opplysninger av betydning for beskyttelsesbehovet i sin

søknad til UNHCR-Islamabad 7.2.91, og at det derfor synes klart at det også foreligger bristende forutsetninger for UNHCRs flyktningbedømmelse. En har ikke vurdert det som nødvendig å undersøke om det eventuelt finnes andre opplysninger hos UNHCR om klagerens beskyttelsesbehov.

Klageren hevder videre at han i dag har behov for beskyttelse overfor myndighetene i Bagdad. Klagerens nåværende beskyttelsesbehov er vurdert i spørsmålet om det på nåværende tidspunkt skal pålegges retur til hjemlandet, se punkt 2.16 og 3.9. Det har uansett ikke betydning for adgangen til å tilbakekalle asylstatus som er gitt på uriktig faktisk grunnlag at den det gjelder eventuelt har et nytt grunnlag for beskyttelse som tilsier at vedkommende ikke kan sendes tilbake til hjemlandet.

Konklusjonen er at vilkårene for tilbakekall med hjemmel i utlendingsloven § 18 annet ledd annet alternativ, jf. utlendingsforskriften § 64 første ledd annet alternativ, er oppfylt. Klagerens asylstatus tilbakekalles følgelig på bakgrunn av alminnelige forvaltningsrettslige regler.

4.3 Tilbakekall etter utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ på grunnlag av situasjonen frem til 1995/1996

4.3.1 Som det fremgår av Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03, vurderte direktoratet i 1995-1996 å tilbakekalle klagerens asylstatus fordi det ble oppdaget at han hadde et ID-kort fra organisasjonen "The Third World Development Organization" utstedt i Nord-Irak 3.6.92. På bakgrunn av forklaringer fra organisasjonens hovedkontor i Canada, og anførsel fra klageren selv om at han kun hadde vært i Syria, Tyrkia og Iran, ble imidlertid ikke forholdet ansett som et tilstrekkelig grunnlag for å tilbakekalle asylstatusen.

En mener at senere faktaopplysninger viser at klageren likevel hadde vært i Nord-Irak, og at klagerens uriktige opplysninger forhindret at det ble truffet vedtak om tilbakekall med grunnlag i utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ.

4.3.2 Utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ, fastsetter at innvilget asyl kan tilbakekalles når flyktningen ikke lenger går inn under flyktningdefinisjonen, jf. utlendingsloven § 16, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 art. 1A.

En flyktning som faller inn under flyktningkonvensjonens såkalte opphørsklausuler vil ikke lenger gå inn under flyktningdefinisjonen. Den relevante opphørsklausulen i den foreliggende sak, er opphørsklausulen i flyktningkonvensjonen artikkel 1C(1) som lyder:

"Denne konvensjon skal ikke lenger ha anvendelse på en person som omfattes av bestemmelsene i avsnitt A, hvis:

(1) han frivillig på nytt har søkt det lands beskyttelse som han er borger av;(..)"

I UNHCRs "Håndbok om prosedyrer og kriterier for å fastsette flyktnings rettsstilling", er følgende beskrevet om bestemmelsens anvendelse overfor flyktninger som besøker sitt tidligere hjemland:

"Når en flyktning besøker sitt tidligere hjemland uten nasjonalt pass, men for eksempel med et reisedokument som er utstedt av det land han har bopel i, har enkelte stater betraktet dette som at han på nytt har søkt beskyttelse i hjemlandet og som at han i overensstemmelse med denne opphørsklausulen har mistet sin flyktningstatus. Imidlertid bør slike tilfeller bedømmes individuelt.

Det har en annen betydning i vurderingen av flyktingens forhold til hjemlandet dersom han besøker en gammel eller syk forelder, enn ved jevnlig besøk i landet i form av ferie eller i den hensikt å etablere forretningsmessige forhold.”

4.3.3 Klageren ble stoppet 23.3.93 i grensekontrollen på Oslo lufthavn, Fornebu, se rapport fra Asker og Bærum politidistrikt. Det fremgår av rapporten at klageren opplyste at han hadde oppholdt seg i Syria i ni måneder, og at ektefellen og tre barn skulle komme til Norge fra Syria dagen etter. De skulle ha vært i Syria i kun tre måneder. Han hadde oppholdt seg i Syria så lenge fordi han var med i en kurdisk organisasjon i Syria. Han fremla ID-kort. Rapporten fra Asker og Bærum politidistrikt ble oversendt til Tønsberg politidistrikt, da opplysningene i rapporten ble antatt å være relevante ved en fremtidig søknad om bosettingstillatelse etter utlendingsloven.

Første fornyelse av oppholds- og arbeidstillatelse ble gitt 2.4.93. Av et udatert håndskrevet saksbehandlernetat (antakelig fra 1994) fremgår det at fornyelsen gjaldt frem til 13.4.95. Klageren søkte om bosettingstillatelse i 1994. Søknaden ble 9.1.95 avslått av Utlendingsdirektoratet da det ikke var dokumentert at klageren fylte vilkåret om tre års sammenhengende opphold i riket. Direktoratet la til grunn at klageren hadde oppholdt seg mer enn syv måneder utenfor riket i løpet av de tre siste år, jf. utlendingsforskriften § 44 første ledd. Det ble vist til klagerens opplysninger ved ankomst til Oslo lufthavn, Fornebu, i mars 1993 om at han skulle ha oppholdt seg ni måneder i Syria. Klageren ble samtidig forhåndsvarslet om tilbakekall av asylstatus. I forbindelse med utlendingskontrollen i mars 1993 hadde det fremkommet at klageren var i besittelse av et ID-kort utstedt av ”Third World Development Organization”. Direktoratet mente at det ID-kortet klageren hadde fått utstedt indikerte at han hadde vært i Irak.

I avhør av 15.5.95 opplyste klageren til Oslo politidistrikt at han siden ankomst til Norge i 1991 hadde besøkt flere land, men at han ikke hadde vært i hjemlandet. Det vises til avhøret for de land han oppgir å ha vært i.

Klagerens daværende advokat, Harald Gjerstad, tilbakeviste at klageren hadde vært i Irak. Det ble opplyst at klageren hadde vært i grenseområdene mellom Tyrkia, Syria og Iran, og at han hadde deltatt i humanitært arbeid for kurdiske flyktninger i flyktingleire i disse områdene. I brev av 8.12.95 gjentok advokat Gjerstad at klageren ikke har vært i Nord-Irak. Han opplyste at klageren mottok ID-kortet mens han var i Syria. Direktoratet besluttet den 15.4.96 å henlegge saken om tilbakekall av asylstatus. Det ble vist til at ID-kortet ikke nødvendigvis er en indikasjon på at klageren har vært i Nord-Irak.

I forbindelse med straffesaken mot klageren har han i avhør av 28.1.03 forklart seg om reiser til hjemlandet etter at han kom til Norge første gang 30.11.91. På s. 2112 i straffesaksdokumentene opplyste han at han reiste til Irak via Damaskus i mai 1993 (skal antakelig være 1992). Han opplyste videre at ektefellen og barna kom etter ham, men at de etter et opphold i Irak på ca. tre måneder skulle reise tilbake til Norge for å fornye oppholdstillatelsen i april 1993. Under oppholdet i Irak bodde han i sin hjemby Suleimania. Klageren kom tilbake i mars 1993. I den forbindelse ble han stoppet i passkontrollen på Oslo Lufthavn, Fornebu. Det vises til rapporten av 23.3.93 fra Asker og Bærum politidistrikt.

4.3.4 Det fremgår av pkt. 4.3.3 ovenfor at klageren ga uriktige opplysninger da han forklarte seg i tilknytning til Utlendingsdirektoratets forhåndsvarsel om tilbakekall av asylstatus. I strid med hva som var det faktiske forhold, benektet klageren både i avhør ved Oslo politidistrikt 15.5.1995 og i to brev fra advokat Harald Gjerstad at han hadde vært tilbake i hjemlandet.

Det fremstår som opplagt at disse uriktige forklaringene fra klageren hadde betydning for at direktoratet henla saken om tilbakekall av asylstatus 15.4.96.

Med bakgrunn i at klageren nå har innrømmet at han tidligere ga uriktige opplysninger, kan spørsmålet om hvorvidt det var grunnlag for å tilbakekalle klagerens asylstatus i 1996, tas opp til ny vurdering.

Ved en slik fornyet vurdering synes det klart at vilkårene for å tilbakekalle klagerens asylstatus foreligger i medhold av utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ, jf. flyktningkonvensjonen art 1C(1). Det vises til at klageren reiste tilbake til Suleimania i Nord-Irak 10.5.1992, altså etter at han fikk asylstatus i Norge.

Som det fremgår under pkt. 4.2.4 har klageren anført at han ikke oppfattet seg som trygg i enkelte områder av Nord-Irak selv om han kunne oppholde seg der, og at hjemreisene derfor ikke endrer hans beskyttelsesbehov.

Fra myndighetenes side legges det imidlertid til grunn at situasjonen for klageren var tilstrekkelig trygg til at han ikke lenger hadde noen velbegrunnet frykt for forfølgelse. Det vises til at klageren har opplyst i politiavhør av 28.1.03 at han i tillegg til returreisen til Suleimania i mai 1992, har vært i Irak i fire tidfestede perioder etter at han ble innvilget opphold i Norge:

- Oktober til desember 1993 i Suleimania.
- En periode i 1997.
- 4-5 måneder fra 21.8.99 i Halabja.
- September 2001 - februar 2002 i Nord-Irak.

Selv om de tre siste oppholdene er etter tidspunktet for når direktoratet vurderte tilbakekall av tillatelsen i 1995-1996, forsterker de likevel inntrykket av at klageren hele tiden har følt seg trygg i deler av hjemlandet. Det bemerkes for øvrig at selv om klageren skulle hatt grunnlag for å føle seg utrygg under opphold i hjemlandet, kunne han ikke lenger gjøre krav på internasjonal beskyttelse som flyktning så lenge han fortsatte sin aktivitet i hjemlandet. I den aktuelle saken må det i dette henseende også legges særlig vekt på at klageren har hatt en sentral rolle i en organisasjon som har drevet væpnet aktivitet, og at det ville være klart i strid med flyktningkonvensjonens sivile karakter dersom han skulle beholde sin asylstatus.

En mener etter dette at det er grunnlag for å tilbakekalle klagerens asylstatus i henhold til utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ ut fra en vurdering av situasjonen i 1996. At klageren forhindre et vedtak om tilbakekall på et tidligere tidspunkt gjennom å gi uriktige opplysninger til myndighetene, kan ikke medføre at man i dag er forhindre fra å vurdere spørsmålet om tilbakekall med utgangspunkt i situasjonen i 1996.

4.4 Tilbakekall etter utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ på grunnlag av foretatte returreiser frem til Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03

I forbindelse med Utlendingsdirektoratets vedtak av 19.2.03 ble det lagt til grunn at klageren hadde foretatt gjentatte returreiser til hjemlandet i tiden etter at han fikk asyl.

Klageren har vedgått at han har vært i hjemlandet i fem tidfestede perioder fra han ble innvilget asyl i Norge, jf. pkt. 4.3.4 ovenfor.

Som det fremgår under pkt. 4.3, kan det danne grunnlag for tilbakekall av flyktningstatus etter utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ, jf. flyktningkonvensjonen art. 1C(1), at en flyktning foretar returreiser til hjemlandet. I klagerens sak anser en at de foretatte returreisene danner et klart grunnlag for tilbakekall.

En anser det overveiende sannsynlig at klageren ikke har vært i noen utsatt situasjon under sine returopphold som kan ha medført noen velgrunnet frykt for forfølgelse. Forholdene må anses å ha ligget til rette for tilbakekall av asylstatus og retur til hjemlandet helt frem til tiden rett forut for krigsutbruddet 19.3.03.

Som bemerket under pkt. 4.3.4, legges det videre til grunn at selv om klageren skulle ha hatt grunnlag for å føle seg uttrygg under opphold i hjemlandet, kan han ikke lenger gjøre krav på internasjonal beskyttelse som flyktning så lenge han fortsetter sin aktivitet i hjemlandet. Det vises også til det som er bemerket om at klageren har hatt en sentral rolle i en organisasjon som har drevet væpnet aktivitet.

Det legges videre til grunn at selv om man kun skulle knytte spørsmålet om tilbakekall av asylstatus til situasjonen i dag, og ikke til situasjonen på tidspunktet for direktoratets vedtak, vil det være grunnlag for å fatte vedtak om tilbakekall. Selv om det i dag må anses å foreligge et vern mot retur, oppstiller ikke flyktningkonvensjonen art. 1C(1) noe vilkår om at søkeren vil være trygg ved en retur. Spørsmålet om tilbakekall av flyktningstatus vil bare være et statusspørsmål så lenge myndighetene uansett er bundet av returvernet under EMK art. 3.

Det anses etter dette å være grunnlag for vedtak om tilbakekall av asylstatus både under henvisning til at det var grunnlag for tilbakekall etter utlendingsloven § 18 annet ledd første alternativ på tidspunktet for direktoratets vedtak, og at det er grunnlag for tilbakekall etter samme bestemmelse i dag.

Klageren har anført at det innebærer usaklig forskjellsbehandling dersom det fattes vedtak om tilbakekall av asylstatus på grunnlag av returreiser til hjemlandet etter at klageren fikk asyl. Fra klagerens side er det blant annet anført at det bare i 2002 var 1000-1500 personer som besøkte Nord-Irak uten å miste sine tillatelser.

En vil bemerke at Utlendingsdirektoratet som utgangspunkt vil tilbakekalle asylstatus dersom man finner dokumentasjon for at en flyktning har vært tilbake i hjemlandet. Hvert tilfelle vil imidlertid bli vurdert individuelt, jf. UNHCRs "Håndbok om prosedyrer og kriterier for å fastsette flyktnings rettsstilling" som nevnt i pkt. 4.3.2. Det vises i denne sammenheng også til at Utlendingsdirektoratet innledet sak om tilbakekall mot klageren i 1995, straks man ble kjent med muligheten for at han hadde vært i hjemlandet i 1993. Det forhold at man ut fra nye og korrigerende opplysninger i saken nå fatter vedtak om tilbakekall, innebærer følgelig ikke forskjellsbehandling. Det vises for øvrig til drøftelsen av spørsmålet om forskjellsbehandling i pkt. 6 nedenfor, som gjelder tilbakekall av klagerens arbeidstillatelser.

5. Inndragning av reisebevis for flyktning

Utlendingsdirektoratet besluttet ved vedtaket av 19.2.03 å inndra klagerens reisebevis i medhold av utlendingsloven § 19 fjerde ledd, jf. utlendingsforskriften § 68 første ledd bokstav d, fordi klagerens flyktningstatus ble tilbakekalt.

Klageren har ikke anført noe særskilt til inndragning av reisebeviset, utover at det ikke er grunnlag for det fordi det ikke er grunnlag for tilbakekall av klagerens asylstatus.

Det følger av utlendingsloven § 19 fjerde ledd, jf. utlendingsforskriften § 68 første ledd bokstav d at reisebevis "skal" inndras når innehaveren mister sin flyktningstatus, med andre ord et pålegg om å treffe slikt vedtak. Det fremgår av pkt. 4 over at direktoratets vedtak om tilbakekall av klagerens asylstatus opprettholdes, og følgelig var det korrekt å inndra klagerens reisebevis.

En kan ikke se at det foreligger grunnlag for at klageren skal få nytt reisebevis, jf. utlendingsforskriften § 65.

6. Tilbakekall av bosettingstillatelse og tidligere oppholds- og arbeidstillatelse

6.1 Utlendingsdirektoratet besluttet ved vedtaket av 19.2.03 å tilbakekalle alle tillatelser som utlendingen har eller har hatt med hjemmel i utlendingsloven § 13, jf. utlendingsforskriften § 50, i det tillatelsene ble gitt på feil faktisk grunnlag. Det ble vist til at klageren var i hjemlandet allerede kort tid etter at han ble innvilget asyl i Norge, og at han ga uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov, hvilket medførte at asylstatus og oppholdstillatelse ble gitt på feil faktisk grunnlag.

Klageren har anført at det ikke er riktig at han har gitt uriktige opplysninger om sitt beskyttelsesbehov.

6.2 Det vises til punkt 4.2 over om at klagerens asylstatus er tilbakekalt på grunn av uriktige forutsetninger om at klageren hadde behov for beskyttelse, jf. utlendingsloven § 18 annet ledd annet alternativ.

Klagerens oppholds- og arbeidstillatelser og senere bosettingstillatelse er innvilget som følge av at klageren ble gitt asylstatus i Norge 13.4.92. Når asylstatusen nå er tilbakekalt, tilbakekalles også alle oppholds- og arbeidstillatelser og bosettingstillatelsen, fordi disse tillatelsene er avledet av asylstatusen. Tillatelsene er således innvilget på bristende forutsetninger om at klageren fylte vilkårene for å få asyl.

En finner at vilkårene for å tilbakekalle klagerens bosettingstillatelse og tidligere oppholds- og arbeidstillatelser i medhold av alminnelige forvaltningsrettslige regler er oppfylt, jf. utlendingsloven § 13, og at det bør tilbakekalles i et slikt tilfelle.

6.3 Det følger av punkt 4.3 at det også er grunnlag for å tilbakekalle klagerens asylstatus på grunn av reiser han foretok til hjemlandet i 1992 og 1993, jf. at direktoratet reiste sak om tilbakekall i 1995, men henla denne på grunn av uriktige opplysninger fra klageren. Dersom direktoratet hadde vært kjent med opplysningene klageren har gitt i ettertid om sine reiser til hjemlandet, ville det vært grunnlag for å trekke tilbake asylstatusen da det første gang ble reist sak om tilbakekall, jf. pkt. 4.3 over.

Klageren ble gitt oppholds- og arbeidstillatelse 2.4.93 frem til 13.4.94, og denne måtte fornyes. Første søknad om bosettingstillatelse ble avslått i januar 1995. Fornyelse av tillatelsene etter at direktoratet reiste sak om tilbakekall, og bosettingstillatelsen som ble innvilget etter dette, kan tilbakekalles med hjemmel i utlendingsloven § 13, fordi tillatelsene

er innvilget på bristende forutsetninger om at klageren på dette tidspunktet fortsatt fylte vilkårene for asyl.

Konklusjonen er at også på dette grunnlaget er vilkårene for å tilbakekalle klagerens bosettingstillatelse og oppholds- og arbeidstillatelse med hjemmel i utlendingsloven § 13 oppfylt.

6.4 Klageren har anført at det innebærer usaklig forskjellsbehandling dersom det fattes vedtak om tilbakekall av klagerens arbeidstillatelser på grunn av returreiser til hjemlandet. Fra klagerens side er det blant annet anført at det bare i 2002 var 1000-1500 personer som besøkte Nord-Irak uten å miste sine tillatelser.

En vil for det første bemerke at det ikke gjelder noen alminnelig regel om at utlendinger som er gitt opphold i Norge på grunnlag av en søknad om asyl, ikke kan reise tilbake til hjemlandet på besøksreiser. Det vil normalt bare være i de tilfeller hvor utlendingen er innvilget asyl eller hvor opphold for øvrig er gitt av beskyttelsesgrunner, at slike returreiser vil være i strid med grunnlaget for tillatelsen.

For det andre påpekes det at selv om man har indikasjoner for at også personer som har fått innvilget asyl eller opphold av beskyttelsesgrunner foretar returreiser til hjemlandet i enkelte tilfeller, er det bare i et fåtall tilfeller at myndighetene kan føre bevis for dette.

Det medfører riktighet at Utlendingsdirektoratet sjelden tar opp spørsmålet om tilbakekall av oppholdstillatelse og eventuelt bosettingstillatelse på grunn av (nye) opplysninger om tidligere hjemreiser. Dette har særlig sin begrunnelse i at det er ressurskrevende å reise sak om tilbakekall, og at utlendingens tilknytning til riket gjennom botid, familie m.v. svært ofte vil bety at det uansett finnes et grunnlag for videre oppholdstillatelse.

Det som her er sagt, medfører likevel ikke at det kan anses som usaklig forskjellsbehandling å fatte vedtak om tilbakekall overfor klageren. Ut fra sakens spesielle karakter må det anses som saklig begrunnet at man velger å prioritere saken for en vurdering av alle sakens sider i henhold til gjeldende regelverk, uten hensyn til de administrative kostnadene.

7. Asylvurderingen i dag

Klageren har anført at han som følge av den endrede situasjonen i Irak uansett har et behov for beskyttelse ut fra en vurdering av situasjonen i dag og fremover i tid.

For at det skal foreligge en rett til vern som flyktning etter utlendingsloven § 16, jf. flyktningkonvensjonen art. 1A(2), må klageren ha "en velgrunnet frykt for forfølgelse" av de grunner som flyktningdefinisjonen angir, dvs. "rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning".

Som det fremgår under pkt. 2.16 er det lagt til grunn at klageren har et vern mot utsendelse på grunn av den behandling han risikerer i hjemlandet. Det kan imidlertid reises spørsmål ved om risikoen for forfølgelse skyldes en av de grunnene som er angitt i flyktningdefinisjonen.

En finner imidlertid ikke grunn til å gå nærmere inn på dette, men konstaterer at klageren uansett faller inn under unntaket fra rett til flyktningstatus i utlendingsloven § 16 annet ledd, jf. pkt. 4.3 ovenfor, og at klageren både som følge av dette og som følge av at han er vurdert å

utgjøre en trussel mot rikets sikkerhet, jf. pkt. 2.13 ovenfor, ikke har rett til asyl, jf. utlendingsloven § 17 første ledd innledningen og bokstav a som lyder:

”Flyktning som er i riket eller på norsk grense har etter søknad rett til asyl (fristet) i riket. Dette gjelder likevel ikke flyktning som a) går inn under unntakene fra reglene om vern i § 15 tredje ledd eller § 16 annet ledd.”

En finner det etter dette klart at klageren heller ikke har rett til asyl ved en fremtidsrettet vurdering.

8. Andre grunnlag for opphold

Det følger av utlendingsforskriften § 64 tredje ledd at det skal foretas en vurdering av om det skal gis tillatelse til fortsatt opphold uten asyl når det treffes vedtak om tilbakekall etter lovens § 18 annet ledd. I denne vurderingen skal det særlig legges vekt på tilknytningen til riket.

Klageren har anført at han har rett til oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjeningforening. Direktoratet fant i sitt vedtak av 19.2.03 at det ikke er grunnlag for å innvilge klageren en slik tillatelse, fordi det er en forutsetning for å få oppholdstillatelse i Norge at det ikke foreligger grunnlag for utvisning, jf. utlendingsloven § 8 første ledd nr. 3 og § 9 første ledd.

Klageren har bestridt at det er en forutsetning for å vurdere andre grunnlag for opphold at det ikke foreligger grunnlag for utvisning, og det er anført at det vil være i strid med familiebeskyttelsen etter EMK og Barnekonvensjonen dersom dette skulle være gjeldende rett.

Utlendingsloven § 9 første ledd lyder:

”De nærmeste familiemedlemmene til (...), har etter søknad rett til arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse dersom det ikke foreligger omstendigheter som nevnt i § 8 første ledd nr. 3.”

Utlendingsloven § 8 nr. 3 lyder:

”Utlending har etter søknad rett til arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse etter følgende regler:

- 1) (...)
- 2) (...)
- 3) Det må ikke foreligge omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til riket, opphold eller arbeid i medhold av andre regler i loven.”

I denne saken er de opprinnelige tillatelsene tilbakekalt, og det foreligger omstendigheter som nevnt i utlendingsloven § 8 nr. 3 ved at det foreligger utvisningsgrunn. Følgelig er ikke vilkårene for tillatelse på grunnlag av familiegjeningforening etter utlendingsloven § 9 oppfylt. Hvorvidt en person som har tilknytning til Norge skal utvises eller få fortsatt opphold, blir ivare tatt ved at det foretas en vurdering av om utvisning vil være et uforholdmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. I denne vurderingen er blant annet EMK art. 8 og Barnekonvensjonen relevant. Det vises her til drøftelsen over i punkt 3.6 - 3.8.

Konklusjonen er at det ikke er grunnlag for at klageren gis ny arbeids- eller oppholdstillatelse.

Vedtakene innebærer at klageren utvises med varig innreiseforbud, og at asylstatus og alle tillatelser klageren har hatt i Norge, bortfaller og tilbakekalles.

Plikten til å forlate riket suspenderes inntil videre, jf. utlendingsforskriften § 41 niende ledd.

Kopi av vedtaket er sendt advokat Brynjar Meling. Klageren anses underrettet i henhold til forvaltningsloven §§ 12 tredje ledd og 27.

Oslo politidistrikt er sendt kopi av vedtaket til orientering.”

Erna Solberg (sign.)”

Nemnda er kompetent til å behandle saken, jf. det som er anført om dette i pkt. 1 Sakens bakgrunn. Det fremgår av utlendingsloven § 38 tredje ledd at vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet kan påklages til Utlendingsnemnda. Når det gjelder det forhold at departementet også har instruert Utlendingsdirektoratet om avgjørelsen av saken, fremgår det av § 38 første ledd at departementet likevel kan instruere Utlendingsnemnda om dette.

§ 38 første ledd første punktum lyder:

”Departementet kan instruere om lovtolkning og skjønnsutøvelse når det gjelder hensynet til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske hensyn, og om avgjørelsen av enkeltsak som innbefatter slike hensyn.”

Som klageorgan legger nemnda til grunn at instruksjonen er gitt av rett myndighet etter loven: Kommunal- og regionaldepartementet. Nemnda konstaterer videre at det instruksjonen gir anvisning på, etter sin art omfattes av det loven angir at det kan instrueres om.

På denne bakgrunn treffer nemnda vedtak i samsvar med den ordlyd departementet i instruksjonen har gitt anvisning på.

12. mai 2005

Terje Sjeggstad
direktør/nemndleder